Lodzer Tageblat № 51

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

לאדזער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

25-טער יאהרגאנג | 29 Lutego 1932 | מאנטאג, כ"ב אדר א' תרצ"ב | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

אלע יודען זאל מען ארויסטרייבען פון דייטשלאנד...

מיט די און אנדערע אנטיסעמיטישע לאזונגען סאבען די היטלעריסטען אנגעהויבען די קאמפאניע צו די פרעזידענט וואהלען אין דייטשלאנד

בערלין, 28 (יטא) ס'האבען זיך שוין בעוויזען די ערשטע וואהל-אויפרופען פון די נאציאנאל-סאציאליסטען, און וועלכע די היטלעריסטען פיהרען א דעמאקראטישע יודען-העצע. געלטען זענען פערשפרייט געווארען היטלעריסטישע וואהל-אויפרופען מיט פאלגענדע לאזונגען:

דער יוד איז נישט קיין בירגער פון דער דייטשער מלוכה.

די יודען דארפען געשטעלט ווערען אונטער א פרעמדען-געזעץ.

קיין איין יוד טאר נישט צוגעלאזט ווערען צו קיין שום מלוכה'שע אדער קאמונאלע דינסט-אמטען.

די דייטשע מלוכה דארף זארגען קודם כל פאר די דייטשען. אויב ס'איז פארהאן ווייניג שפייז פאר די דייטשען, דארף מען די יודען ארויסטרייבען פון לאנד.

מ'דארף ארויסשיקען אלע יודען פון דייטשלאנד, וועלכע האבען זיך בעזעצט אין לאנד זייט'ן יאהר 1914.

יודען טארען נישט רעדאגירען קיין שום צייטונגען. די יודישע רעליגיע מוז מען בעקעמפען. יודען טארען נישט קויפען קיין הייזער.

די היטלעריסטען גרייטען זיך צו פערפלייצען גאנץ דייטשלאנד מיט אנטיסעמיטישע פלאקאטען און מיט די העסליכסטע קאריקאטורען פון די פראמינענטסטע יודישע פערזענליכקייטען אין דייטשלאנד.

נאך היטלער'ס שבועה אלס בעאמטער

היטלער וועלכער איז דורך דער בראונשווייגער רעגירונג בעשטימט געווארען אלס בעאמטער פון איהר געזאנדשאפט אין בערלין, האט שוין אפגעגעבען אלס בעאמטער. דא זעהט מען איהם, ווי ער פערלאזט די געזאנדשאפט.

א יודי[illegible] לאנד איז נויטיג פאר'ן שלום פון דער וועלט,
זאגט ענגלישער קעמפער פאר וועלט-שלום

ניו-יארק (ספ. צום „ל. ט.") דער בעקאנטער ענגלישער עקאנאמיסט, שרייבער און פאליטיקער, נארמאן ענדזשעל, האט געהאלטען א רעדע וועגען דער לאגע אין פאלעסטינא און וועגען די יודישע האפנונגען. ער האט די רעדע גע-האלטען אויף א מיטינג פון דער „סא-סייעטי פאר דער ענטוויקלונג פון יודא-איזם", ענדזשעל, מיט וועמענס מיינונג מען רעכענט זיך זעהר שטארק אין ענג-לאנד, האט אזוי געזאגט:

— איך האב איבער דרייסיג יאהר געארבייט אויף דעם פעלד פון אינטער-נאציאנאלען שלום. איך האב זיך נעהנ-טער בעקענט דורך דעם מיט דער לאגע פון פעלקער, מיט זייערע פערלאנגען און מיט די בעדינגונגען, וואס מוזען געשאפען ווערען פאר'ן אויפהאלטונג פון פעלקער-פרידען. און איך זאג, אז עס וואלט אונמעגליך געווען צו שאפען אנ-ארגאניזאציע פון פעלקער, וואס לעבען אין שלום. אויב מען וואלט דערביי דורכ-געלאזט און פערגעסען דאס אלטע פאלק, ביי וועמען דאס נאציאנאלע געפיהל איז מיט פערווארצעלט. איך מיין דאס יודי-שע פאלק. דער אויפבוי פון א יודישער היים אין פאלעסטינא איז דערפאר אויך נויטיג פאר'ן וועלטליכען פעלקער-שלום.

ד"ר חיים ווייצמאן בעקומט עהרען-דאקטאראט פון דרום-אפריקאנישען אוניווערזיטעט
ריזיגער קבלת-פנים פאר ד"ר. ווייצמאן אין יאהאנעסבורג

דעם בעזוך פון ד"ר חיים ווייצמאן אין יאהאנעסבורג.

יאהאנעסבורג (יטא) אהער איז אנגעקומען ד"ר חיים ווייצמאן, וואס שטעהט בראש פון דער קרן-היסוד קאמ-פאניע אין דרום-אפריקא. אויפ'ן באהן-הויף האט דעם ד"ר ווייצמאן בעגריסט א ריזיגער 10-טויזענד קעפיגער עולם. די באהן-סטאציע און אלע ארומיגע גא-סען זענען געווען איבערפילט.

די וויטוואטערסטראנד-אוניווערזי-טעט וועט דעם ד"ר ווייצמאן ערטיילען דעם עהרען-דאקטאראט פון רעכט-ווי-סענשאפטען.

לכבוד דעם גאסט איז פארגעקומען א ריזיגער קבלת-פנים באנקעט, און וועל-כען עס האבען זיך בעטייליגט צאהל-רייכע פארשטעהער פון דער רעגירונג, פערשידענע קערפערשאפטען און אלע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

די אלגעמיינע פרעסע אין יאהאנעס-בורג ווידמעט פיל אויפמערקזאמקייט

שניי אין איטאליען

רוים (ספ.) איבער גאנץ איטאליען איז היינט געפאלען א געדיכטער שניי. די טעמפעראטור איז געפאלען. שוין זייט יאהרען געדענקט מען שוין נישט אין איטאליען אזא שניי. די בלומען-גערטנער האבען געליטען גרויסע פער-לוסטען.

אלגעמיינער קויהלען-גרעבער-שטרייק וועט ניט זיין

קאנגרעס פון אויבער-שלעזישע גרובען-מאנשאפט-ראטען ווארפט אפ דעם פאר-שלאג צו צושטעהן צום שטרייק פון די דאמבראווער קויהלען-ארבייטער

קאטאוויץ (ספ. צום „ל. ט.") היינט איז פארגעקומען דער קאנגרעס פון די מאנשאפטס-ראטען פון די גרובען-אר-בייטער, וואס האט געזאלט בעשליסען וועגען דעם צו אויבערשלעזיען זאל צו-שטעהן צום שטרייק פון די דאמברא-ווער קוילען-ארבייטער.

צום קאנגרעס זענען געקומען דעלע-גאציעס פון די שלעזישע דאמבראווער און קראקאווער קויהלען-ראיאנען. די אפשטימונג האט געגעבען פאלגענדע רעזולטאט: 16 גרובען-מאנשאפטען הא-בען זיך ארויסגעזאגט פאר א שטרייק אין אויבער-שלעזיען, 2 — פאר א שטרייק ביי געוויסע בעדינגונגען. 11 מאנשאפט-ראטען האבען איבערהויפט נישט צוגעשיקט קיין דעלעגאציעס 12 מאנשאפטען האבען געשטימט נעגען דעם, אז שלעזיען זאל צושטעהן צום קויהלען-שטרייק.

דער צ. ק. פון די קויהלען-ארבייטער האט דאן ערקלערט, אז נעמענדיג אין בעטראכט, אז נאר 16 מאנשאפטען הא-בען זיך ארויסגעזאגט פאר א שטרייק אין אויבערשלעזיען בעת 25 זענען געגען דעם, ווערט בעשלאסען נישט צו פרא-קלאמירען קיין שטרייק אין אויבער-שלעזיען.

שרעקליכע טאט פון גייסטיג קראנקן
האקט אפ דעם קאפ פון דער פרוי ווייל זי ראטעוועט אפ דאס לעבען פון זיינע קינדער

קאליש (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער גייסטיג-קראנקער איצעק קורא האט בעת א משוגעת-אנ-פאל געוואלט ערמארדען זיינע קינדער.

די פרוי חיה האט איהם געשטערט אויס-צופיהרען דעם שרעקליכען טאט. ער איז דאן געווארען נאך מעהר צערייצט, גע-כאפט א האק און מיט כח אראפגעהאקט דעם קאפ פון זיין פרוי.

עס איז כדאי אונטערצושטרייכען, אז שוין מיט צוויי יאהר צוריק האט דער משוגענער איצעק קורא געוואלט ער-מארדען זיין פרוי, וועלכע האט זיך דאן געראטעוועט פון איהר וואהנזיניגען מאן דורך ארויסשפרינגען דורכ'ן פענסטער פון ערשטען שטאק.

זיי גנבנען דעם „לא תגנוב"
א גנבה אין שטאטישען געריכט אין קאליש

קאליש (טעלעפאניש) היינט זונ-טאג האבען זיך גנבים אריינבעקומען אין לאקאל פון שטעטישען געריכט און מיט א „ראק" אויפגעעפענט די פייער-קאסע און אנטלאפען. אין דער קאסע האט זיך געפונען 550 זל.

געפעהרליכער באנדיט בעגעהט זעלבסטמארד
בעת ער ווערט ענטדעקט דורך די פאליציי

קאליש (טעלעפאניש) בעת אנ-אבלאווע אויף פערדעכטיגע פערזאנען האט די פאליציי בעקומען פערטרויליכע ידיעות, אז אין „האטעל פראנצוסקי" געפינט זיך דער לאנג-געזוכטער באנ-דיט סטעפאן פרענטש, וואס האט מיט א צייט צוריק אדורכגעפיהרט מארד-טאטען אין קאנגרעס קרייז און צווישען אנדערע אויך ערמארדעט א געוויסען ראטשקעוויטש. אין האטעל איז גלייך אוועק א גרעסערע פאליציי-אפטיילונג. אויף דער פאדערונג פון דער פאליציי זיך אונטערצוגעבען, האט דער באנדיט ערקלערט, אז ביי יעדען פרוב זיך אריינ-צורייסען אין זיין שטוב וועט ער עפע-נען א שיסעריי. די פאליציי האט זיך נישט גערעכענט מיט דער ווארנונג און מיט שטורם אויפגעבראכען די טיר.

פרענטש איז שוין געלעגען אין א גוסס-דיגען צושטאנד. אין דער מורא פאר א שטאנד-געריכט איז ער בעגאנגען זעלבסט-מארד דורך אויסטרינקען קארבאל.

פאמעראנצען-פלאנצער אין ארץ-ישראל פראטעסטירען געגען פראיעקטירטע רעגירונגס-אבצאהל פון פאמעראנצען עקספארט

ירושלים (יטא) די פאמעראנצען-פלאנצער אין א"י האבען געשאפען א פעראייניגטען קאמיטעט, און וועלכען עס געהען אריין פארשטעהער פון די יו-דישע, מוסולמענישע און קריסטליכע פרדסים-אינהאבער, וואס דארף אינטער-ווענירען ביי דער רעגירונג נעגען דער פראיעקטירטער העכערונג פון דעם ארויספיהר-שטייער פון ציטרוס-פרוכ-טען. דער שטייער בעטרעפט 7 מילס פון א קעסטעל און איז בעשטימט אויף צו בעקעמפען פערשידענע קראנקהייטען פון פאמעראנצען-ביימער. דער קאמי-טעט ווייזט אן, אז פאמעראנצען עקס-פארטירען בלויז א דריטעל פון דער אל-געמיינער צאהל פרדסים-אינהאבער אין א"י. די איבריגע צוויי דריטעל האבען יונגע פרדסים, וועלכע גיבען נאך נישט קיין פרוכט. עס קומט אלזא אוים, אז די גאנצע לאסט פון בעקעמפען פאמע-ראנצען-קראנקהייטען וועט טראגען בלויז א דריטעל פון דער צאהל פעראינטערע-סירטע.

אנפראגע אין ענגלישען פארלאמענט וועגען אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין רומעניען

לאנדאן (יטא) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט קאלאנעל וועדזשוואוד אנגעפרעגט דעם שטאטס-סעקרעטאר פון אויסערן-ענינים, צי האט ער בעקומען וועלכע עס איז אינפארמאציעס פון ענגלישען געזאנד-טען אין בוקארעסט וועגען די אנטיסע-מיטישע עקסצעסען אין מאלדאוויען, אין דער נאהענט פון יאסי. און צי ווייס דער מיניסטער וועגען דער וואקסענדער גע-פאהר פאר דער יודישער מינדערהייט אין רומעניען.

אויף דער אנפראגע פון קאל. וועדזש-וואוד האט געענטפערט דער אונטער-שטאטס-סעקרעטאר פאר אויסערן-ענינים קאפיטאן אידען, וועלכער האט ער-קלערט, אז דער געזאנדטער פון זיין מאיעסטעט אין בוקארעשט איז אויפ-געפאדערט געווארען צו בעריכטען, צי אין רומעניען זענען פארגעקומען געשעי-הענישען פון דעם אנגעוויזענעם כאראק-טער.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער געוועזענעם לייטער און קאפיטאן הילארי שטראהוויים צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען
פאטער
דאווערען-סעקציע ביי „בר-כוכבא"

וויענער ארטאפעדישע פראצעדוריע
אונטער דער אויפזיכט פון ספעציאליסט דר. לוביטש
מאכט לויט גיפס-מאדעלען וועלכע נאגען פלאטפוס קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארטלען און אפארא-טען א. ז. וו. האט זיך פון Karola 5 איבערגעטראגען אויף
Piotrkowska 119

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 18 tel. 170-37
נעמט אן פון 11–2 און פון 4–7 נעוו. אסיסטענט ביי מיסטער עלעמאן (הינער-אויגען אנשטאלט אין לאנדאן) ספעציאליסט צו בזייטיגען הינער-אויגען און הארנהויט ווי אריינגעוואקסענע נעגעל אהן שמערץ

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 4
טעלעפאן 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועניערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.
נעמט אן פון 9–2, און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. Ludwik Falk
ספעציאל-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נאווראט 7, טעל. 128-17
נעמט אן פון 12–1 און פון 5–7.

Dr. med. W. Eychner
אקושער און פרויען-ארצט
וואוינט איצט
צעגעלניאנא 4 (נעבען קינא „טשארי"), טעל. 134-72
נעמט אן פון 4–7.30 און פון 7–8 אוונד.

„לינת - הצדק" לאדז, צעגעלניאנא 17.
ד״ר ניקאליש - טעראפישער קאבינעט
אין טעגליך טעטיג פון 6-4, 11-1 און געפינט זיך אונטערן אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאל.
קווארץ-לאמפ | דיאטערמיע
סאללוקס | עלעקטרישע בעדער

אכטונג!!!
טיכטיגע אגענטען (טקעס)
מיט גוטע בעדינגונגען קאנען זיך מעלדען פון 2–10 און פון 8–4 אלע 1-טער מאי 37, וו. 8

Dr. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע
בעהאנדלונג מיט קוו ורץ-שטראהלען און עלעקטרא - טעראפיע אנאליזען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.
אנדזשעי 5, טעלעפ. 159-40
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5 ביז 9 אוו.
זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

יאַפּאַנישער פאָרשלאָג וועגן וואַפּענשטילשטאַנד ווערט דורך די כינעזער אָפּגעוואָרפן

קיאַנג-וואַן ווערט כּסדר באָמבאַרדירט. — די גאַסן פול מיט הרוגים

כינעזער ווילן נישט קיין וואָפּענשטילשטאַנד אין שאַנכײַ

לאָנדאָן (סב.) פון שאַנכײַ מעלדעט מען: די פּראָפּאָזיציע פון יאַפּאַן צו שליסן אַ וואָפּענשטילשטאַנד אין שאַנכײַ האָט קיינע שאַנסן אָנגענומען צו ווערן. די כינעזער האַלטן, אַז וואַפּאַן, איז נאָר אויסן צו געווינען צייט כּדי צו קענען פאַרשטאַרקן די פּאָזיציעס און פאַרשטאַרקן די אייגענע מיליטער-כּחות, וועלכע האָבן געליטן גרויסע פאַרלוסטן בײַ די לעצטע קאַמפן בײַ שאַנכײַ.

די יאַפּאַנער אין קיאַנג-וואַן

שאַנכײַ (סב.) די אַוואַנגאַרדן זענען אַרײַנמאַרשירט קיין קיאַנג-וואַן. פון דער צווייטער יאַפּאַנישער דיוויזיע.

קיאַנג-וואַן פול מיט הרוגים

שאַנכײַ (סב.) קיאַנג-וואַן ווערט כּסדר באָמבאַרדירט. די כינעזער האָבן שוין פאַרלאָזן די שטאָט. די גאַסן זענען פאַרפולט מיט הרוגים. די כּסדר׳דיגע באָמבאַרדירונג מאַכט אָבער אוממעגליך דאָס באַגראָבן די הרוגים.

אַקציע פון „שומרי שבת" אין פאַרשידענע לענדער

וועגן מילדערן זונטאָג-רוה צו אַנ-ג עוזעצו

בערלין (יטא) דאָס צענטראַל-ביוראָ פון וועלט-פאַרבאַנד „שומרי שבת" טיילט מיט, אַז אין דער לעצטער צײַט האָבן די שומרי שבת פאַרבאַנדן אין פאַרשידענע לענדער אָנגעהויבן אַ ברייטע אַקציע וועגן אײַנפירן מילדערע רונגען און דיעקוסטורענדע געזעצן וועגן צוואַנגס-זונטאָג רוה. דורך דער פאַרמיטלונג פון אַמעריקאַנער פאַרבאַנד איז אין קאָנגרעס פון די פאַראייניגטע שטאַטן אַרײַנגעטראָגן געוואָרן אַ פּראָיעקט וועגן ענדערן דאָס זונ-טאָג-רוה געזעץ אין דעם זין, אַז פאַרזאָגן, וואָס האָבן אַנ׳אַנדער רוה-טאָג אין דער וואָך, זאָלן מעגן אַרבעטן זונטאָג, אויב זייער אַרבעט שטערט נישט די רוה. צווישן די יודישע סוחרים אין ניו-יאָרק איז געזאַמלט געוואָרן אַ גרויסע צאָהל אונטערשריפטן אויף אַ פּעטיציע, וואָס איז בײַגעלעגט געוואָרן צום פּראָיעקט. אין משך פון אײניגע טעג האָבן די פּעטיציע אונטערגעשריבן העכער 10 טויזענט פּערזאָן.

ווי דער שומרי-שבת פאַרבאַנד טיילט מיט, ווערט אויך אין פּוילן צוגעגרייט אַ ברייטע אַקציע אין דער ריכטונג, שטיצנדיג זיך אויף דעם בעשלוס. וואָס איז פ. ה. אָנגענומען געוואָרן אויף דעם לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון דער אגודת-הרבנים אין פּוילן.

אויך אין אַנדערע לענדער, בעזונדערס אויפ׳ן באַלקאַן, ווערן געפירט אַקציעס פאַר אויספּועל׳ן מילדערונגען אין די זונטאָגס-רוה געזעצן פאַר שבת-רוהענדע יודען.

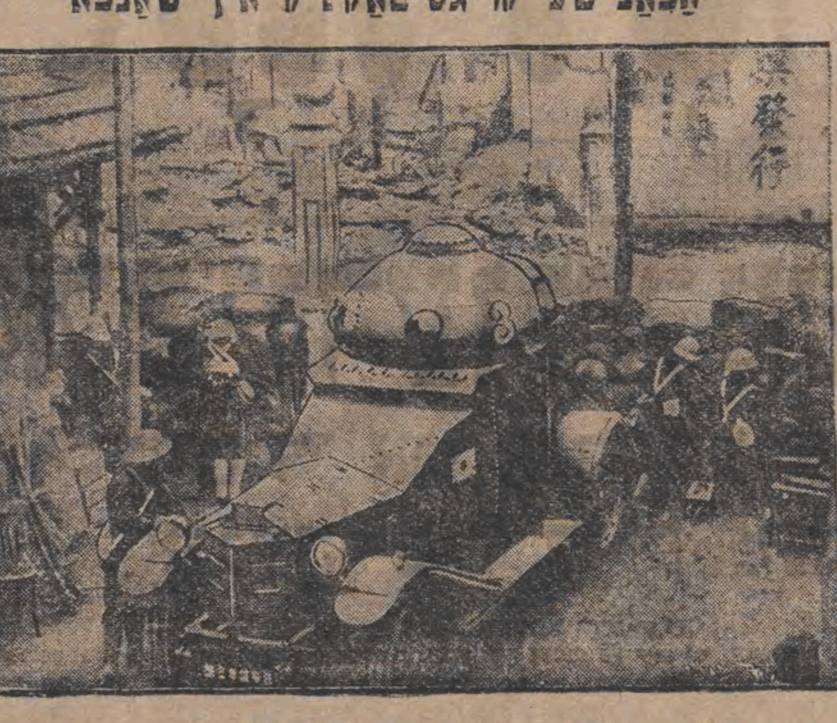

יאַפּאַנישע קריגס-טאַקטיק אין שאַנכײַ

אונטער׳ן שוץ פון אַ טאַנק-אויטאָ מאַכן זיך די וויכטיגסטע גאַסן-רוגעס שטיק-פונקטן פון זאַמד-זעק און אַזוי אַרום רוקן זיי זיך פון פונקט צו פונקט.

מיניסטעריאַל-קאָמיסיע צופרידן מיט׳ן לאָדזער אַרבייטסלאָזן-פאָנד

(§) די מיניסטעריאַל-קאָמיסיע אין לאָדז צו קאָנטראָלירן די טעטיגקייט פון היגען אַרבייטסלאָזן-פאָנד, האָט נאָכ׳ן פאַרענדיגען די אַרבייט אויסגעדריקט אָנערקענונג דעם אָנפיהרער סטאַניסלאַוו לוביצוּוסקי פאַר זיין מוסטערהאַפטער אַרבייט.

„אַגענטען" נאַרען אויס אײַנשרײַב-געלד אויף צו בעקומען הלוואות

(§) בשעתו האָבען זיך אין שטאָט בעוויזען אַגענטען, וואָס האָבען „בעאַרבייט" די אַרבייטער-קוואַרטאַלען און ערקלערט, אַז יעדער, ווער עס וויל נאָר, קען בעקומען אַ הלוואה פון אַ מזרח-גאַליציאַנישער באַנק. פאַרשטעהט זיך, אַז בעלנים האָבען נישט געפעהלט. די חברה האָבען דערווייל גענומען אײַנשרײַב-געלד פון 2 ביז 40 זל. לויט דער סומע, וויפיל דער בעטרעפענדער האָט זיך געוואָלט באָרגען.

מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער איז געקומען אַ „קאָנטראָלער" און ערקלערט, אַז די דירמאַנטע באַנק איז שוין ליקווידירט און אָפּעראַציעס האָט זי איבערגעגעבן דער פּויזנער קרעדיט-באַנק, דערביי האָט ער זיך געהייסן אונטערשרייבען אַ פרישע דעקלאַראַציע. ווען ס׳איז אַדורך אַ פּאָר טעג איז דער „קאָנטראָלער" ווייטער געקומען און ערקלערט, אַז לויט די אינפאָרמאַציעס, וואָס ער האָט דערהאַלטן, קען דער בעטרעפענדער קריגען אַ הלוואה פון 5000 זל. דערפאַר מוז ער אײַנצאָהלען 40 זל. אַזוי האָבען די חברה-לייט בעשווינדעלט ביז 100 פּערזאָן און זענען נעלם געוואָרען.

איצט זענען פאַרהאַלטן געוואָרען אייניגע „אַגענטען".

די לויה פון עדגאַר וואַלעס

דער בערימטער ענגלישער קרימינאַל-שריפטשטעלער, וועלכער איז פּלוצלינג געשטאָרבען אין האָליוואָוד, איז געבראַכט צו קבורה אין אַ קליינעם ענגלישען דאָרף ליטל מערלוי.

יודיש טעאַטער פילהאַרמאָניע — דירעקצי: א. בעזמאַן און ד. צעלמייסטער

היינט מאָנטאָג 9 אַ זייגער אָוונט — גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

צום לעצטען מאָל מיט דעם שענסטען אַמעריקאַנער ביף-קאָמיקער

דזשעק רעכטצייט

אין דעם גרויסען אָפּערעטען-שלאַגער מיט 20 שעהנע געזאַנגס-נומערן

„יאַנקעלע כוואַט"

אין 3 גרויסע אַקטען פון ס. וואָלף. מוזיק-רעזשי דזשעק רעכטצייט

מיט׳ן אָנטייל פון די גוט-בעליבטע אַרטיסטין-זינגערין יוכבד זילבערג

אַנאָנס! מאָרגען דינסטאָג. שפּילט די טרופּע אין בזשעזשינ. אַנאָנס!

פרייטאָג, דעם 4. מערץ 2-טע פּרעמיערע פון דזשעק רעכטצייט

איציקל גנב

אין 3 אַקטען, מוזיק-רעזשי דזשעק רעכטצייט

פרייטאָג, דעם 4. מערץ 2-טע פּרעמיערע פון דזשעק רעכטצייט

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע. פּאַספּאַרטו און הנחה-בילעטען נישט גילטיג.

צוזאַמענפאָהר פון האַנדווערקער-קאַמערן

ווי בעקאַנט עפענט זיך היינט אין וואַרשא אין לאָקאַל פון ראַט פון די האַנדווערקער-קאַמערן אַ צוזאַמענפאָהר פון דעלעגאַטען פון די האַנדווערקער-קאַמערן. אויפ׳ן סדר-היום געפינען זיך אַ רייהע וויכטיגע פראַגען, אין וועלכע עס זענען בלויז פּראָאינטערעסירט די יודישע האַנדווערקער, ווי למשל, שטייער-ענינים, וועגען אונלעגאַלע ווערקשטעלען, וועגען געזעלען-עקזאַמענס און ערגענצונגס-פאַך-בילדונג. דער צוזאַמענפאָהר וועט דויערן 2 טעג.

פון לאָדז פאָהרען צום צוזאַמענפאָהר פּרעז. זאַרזשיצקי, סעקרעטאַר ד"ר גאַשין און וויצע-פּרעז. קאָזשמערסקי.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מאָנטאָג 29 פעברואַר

לאָדז (233,8) 11,45 פּוילישער פּרעסע איבערזיכט, 11,58 שעה-צייכען אין טאָג פּראָגראַם, 12,10 גראַמאָפאָן-פּליטעס, 3,25 סאָרטראַג פון ציקל פאַר לעהרער, 3,45 געלד-בערזע און קאָמוניקאַטע פאַר שיפער און פישער, 3,50 גראַמאָפאָן-פּליטען, 4.20 לעקציע פראַנצויזיש 4.40 גראַמאָפאָן-פּליטען, 6.10 פאָרטראַג, 5.35 לייכטע מוזיק פון קאַפע-הויז „גאַסטראָנאָמיאַ" אין וואַרשאַ, 6.50 פאַרשידענעס 7.15 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס און אינדוסטריע קאַמער, אין פּראָגראַם אויפ׳ן נעכסטען-טאָג, 7.30 פילם קאַלענדאַר אין טעאַטער רעפּערטואַר, 7.45 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 7.50 אָפּערע „דאַמע פּיק" (טר. פון וואַרשאַ) ווצר גרויסען טעאַטער) צווישען 3-4 בילד ד. ה. 9.30 פּאָליצײַטאָן, צווישען 4-5 בילד ד. ה. 10.15 בײַלאַגע צום ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל. וועטער און פּאָליציי בעריכטען, 11.— טאַנץ-מוזיק

* * *

יודישע ראַדיאָ-שעה אין בעלגיען

אַנטווערפּען (יטא) דער פלעמישער ראַדיאָ-פאַרבאַנד פון די בעלגישע סאָציאַליסטען האָט אויסגעדריקט זיין הסכּמה אָפּצוגעבן איין שעה אין וואָך פון די טעג, אין וועלכע די ברוסעלער ראַדיאָ-סטאַנציע ווערט געשטעלט צו זיין דיספּאָזיציע, פאַר אַ פּראָגראַם פון די יודישע ראַדיאָ-אָרגאַניזאַציעס. דאָס פּראָגראַם וועט אויסגעאַרבייט ווערען דורך אַ ספּעציעלען קאָמיטעט, וואָס ווערט געשאַפען צו דעם צוועק.

ספּאָרט

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער ציקליסטען-סעקציע פון „בר-כוכבא"

שבת איז פאָרגעקומען און אײַנענעם לאָקאַל די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער ציקליסטען-סעקציע פון „בר כוכבא". נאָכ׳ן איבערגעבען דעם טעטיגקייטס- און קאַסע-בעריכט האָט דעם אָנפיהרער און קאַפּיטאַן פון דער סעקציע ה׳ משה צוקערמאַן, האָט איהם די אַלגעמיינע פערזאַמלונג אויסגעדריקט צוטרוי און אַ הויכען דאַנק פאַר זיין פערדינסטפולער אַרבייט לטובת דער סעקציע.

נאָך אַן אַלגעמיינע דיסקוסיע איז מען צוגעטרעטען צו וועהלען אַ נייע לייטונג. די וואַהלען האָבען געגעבען פאָלגענדען רעזולטאַט: לייטער און קאַפּיטאַן — מ. צוקערמאַן (אויסגעוועהלט פאַר אַקלאַמאַציע), I וויצע-קאַפּיטאַן — מ. לאַסמאַן, II וויצע-קאַפּיטאַן — מ. זאַקס, סעקרעטאַר י. קאָוואַלסקי; און עהרען געריכט זענען אַרײַן די ה"ה: רעכטמאַן, ווישאַגראָדזקי און קליין. עס זענען אויך אָנגענומען געוואָרען אַ גאַנצע רייה פּאָרשלאָגען, וועלכע זאָלען גאַראַנטירען שאַרפע דער סעקציע אין איהר צוקונפטיגער אַרבייט.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג

קהלה זאָל בעזאָרגען יודישע זעלנער מיט אַ כּשר׳ער קוך אויף שבת. — קאָנפליקט צווישען דער קהלה און דעם לאָדזער מאַגיסטראַט וועגען אַ בלינדען יוד. — ווענדונג פון בעלי-הבתים צוריק צו בעשטעטיגען פראַמער׳ן אין דער קהלה

געלטען און פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

כ׳איז גענומען געוואָרען צו קענטניש די מיטטיילונג פון דער שטאָט-סטאַראָסטע, אַז בערנאַרד ווייס, צוזאַמען מיט זיין פרוי סטאַניסלאַווע, זענען אַרויסגעטרעטען פון יודישען גלויבען זינט דעם 16. פעברואַר ה. י. הין זיי געהערען נישט צו קיין שום רעליגיע.

כ׳איז אויך גענומען געוואָרען צו קענטניש די מיטטיילונג פון שטאָט-סטאַראָסטע, אַז אויפ׳ן יסוד פון דער פאַראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט מוזען די

שטאַט-רעגיסטערס

אָדער זי ווערען איבערגעשיקט אין מאַגיסטראַט, איבערגעשיקט ווערען נאָך אַמאָל צום שטאַט-סטאַראָסטע, כּדי צו געבען די הסכּמה אויף די סומען, וועלכע זענען אין עקזעקוציע-קראַפט.

איבער דער ווענדונג פון אַ גרופּע בעלי-הבתים, צו געבען אַ פּאָסטען אין דער קהלה דעם געוו. אָנפיהרער פון דער בית-החיים-אָפּטיילונג, פּישעל פּראַמער, איז די פערוואַלטונג איבערגעגאַנגען צו דער טאָגעס-אָרדנונג.

כ׳איז אויך בעטראַכט געוואָרען די ווענדונג פון איבער-ראַבינער פון דער פּוילישער אַרמעע ד"ר פרענקעל, וועלכער האָט לעצטענס געוויילט אין לאָדז און אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן לאָדזער שטאַט-קאָמענדאַנט. אלס רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ ווענדעט זיך ד"ר פרענקעל צו דער קהלה-פערוואַלטונג וועגען: 1) אײַנפיהרען אַנ׳עווידענץ-בוך בײַ דער שוהל, וואו ס׳זאָלען פאַרשריבען ווערען די נעמען פון די זעלנער, וואָס קומען דאַוונען אין שוהל. די

צוואַנציג, וואָס וועט אַרויסגעגעבן ווערן דורך אַ מיליטער-מאַן, זאָל האָבען דעם צוועק פעסטצושטעלען צי:

די זעלנער געהן טאַקי דאַוונען

2) אײַנצואָרדנען אַ רוטינעלע קוך אויף אַלע פרייטאָג צו נאַכטס פאַר די יודישע זעלנער, און 3) אַז דאָס געלד, וואָס די לאָדזער קהלה שיקט קיין טאָרן און קראָקאָשין אויף פּסח פאַר די יודישע זעלנער און די ראַזינע גאַרניזאָנען, זאָל פון איצט אָן איבערגעשיקט ווערען קיין וואַרשא צום מיליטערישען איבער-ראַבינער, וועלכער וועט פון זיין זייט שוין זאָרגען וועגען די פּסח-קיכען פאַר די זעלנער אין טאָרן און קראָקאָשין.

בנוגע דעם עווידענץ-בוך איז דאָס שיקען דאָס געלד אויף דער פּסח-אַקציע צום איבער-ראַבינער, האָט די פערוואַלטונג אונגענומען פּאָזיטיווע בעשלוסען. וואָס שייך דער כּשר׳ע קוך אויף פרייטאָג צו נאַכטס, האָט די פערוואַלטונג בעפוילען מעלדען דעם ה׳ פּליוואַצקי אונטערצוזאַגן מכּח דעם מיט „תּפארת אור-חיים".

בײַם בעטראַכטען דעם בעריכט פון דער סאָציאַלער הילפס-קאָמיסיע איז אַרויסגעשוואומען אויפ׳ן טיש דער

ענין מיט׳ן בלינדען יוד שמואל גלאָגאָווסקי

די קהלה האָט דעם דאָזיגען אומגליקליכען בשעתו אַוועקגעשיקט אויף איהרע הוצאות אין בלינדען-אַנשטאַלט אין בויאַנאָווע אויף אַ דרײַ-חדשי׳דיגע קור-ראַציע.

די פערוואַלטונג פון דערמאָנטען אַנשטאַלט האָט נאָכדעם צוגעשיקט אַ בריוו צו דער קהלה-פערוואַלטונג, אַז גלאָגאָווסקי דאַרף האָבען אַ 7-חדשי׳דיגע קור-ראַציע און די קהלה זאָל דערפאַר בעצאָהלען. אויב די קהלה וועט נישט בעצאָהלען, וועט גלאָגאָווסקי אַז ברכה, ווערט די אַנשטאַלט אויפּמאַכען דאָס געלד בײַם מאַגיסטראַט.

אַרויסגעהענדיג פון שטאַנדפּונקט, אַז דער מאַגיסטראַט דאַרף דעקען די הוצאות פון בלינד-געוואָרענעם לאָדזער איינוואָהנער גלאָגאָווסקי, האָט די קהלה-פערוואַלטונג אָפּגעוואָרפען די פאָדערונג פון אַנשטאַלט צו בעצאָהלען פאַר גלאָגאָווסקי, פאַר די ווייטערדיגע 4 חדשים. דער דערמאָנטער בעשלוס איז מיטגעטיילט ווערען דעם לאָדזער מאַגיסטראַט און דעם אַנשטאַלט אין בויאַנאָווע.

אויף דער ווענדונג פון ייד. שיל „דאָס ראָטע צײַכען", צו רעשטימען אויף היי-יאָהר צוליב דער שווערער און קריזישער צייט אַ גרעסערע סומע

אויף קמחא-דפּסחא

ווי און די פרייערדיגע יאָהרען, ווען די סומע האָט בעטראָפען 20 טויזענט זל. האָט די פערוואַלטונג בעשלאָסען צו ענטפערן, אַז זי האָט נישט קיין שום מעגליכקייט צו פאַרגרעסערן די פּאָזיציע אויף קמחא, וועלכע דער „ראַבראַ-משגיח" בעקומט אַלע יאָהר און די פערוואַלטונג וועט זיך בעמיהען צו בעשטימען אויך היי-יאָהר ווי ווײַט מעגליך די זעלבע סומע, ווי שטענדיג, ד. ה. 20 טויזענט זל.

דער קהלה-פּרעזעס טיילט דערויף מיט, אַז דער גר-אַנגאַזשירטער קהלה-בעאַמטער, ה׳ ... שפּער, האָט אָנגעהויבן...

בען אַדורכגעפירט ליוסטראַציע אין די אינסטיטוציעס, וואָס ווערען סובסידירט דורך דער קהלה. אַ דאַנק די דאָזיגע ליוסטראַציעס, דאָס ערקלערט דער פּאָרזיצער, ווערט געשאַפען אַ זעהר וויכטיגער מאַטעריאַל, וואָס וועט קענען אויסגענוצט ווערען דורך דער קהלה-פערוואַלטונג.

נאָכדעם, ווי ס׳ווערען בעשטעטיגט די בעשלוסען פון דער לעצטער זיצונג פון דער ראַט. הילפס-קאָמיסיע, איז בערוהרט געוואָרען די פראַגע וועגען די אָנגעקומענע

מלבושים פון ענגלאַנד

דער פאָרזיצער טיילט מיט, אַז דאָס פּעקעל מלבושים איז געשיקט געוואָרען בײַ דער אָנוועזענהייט פון פּרעסע פאַרשטעהער, און עס איז אַלעמענס מיינונג, אַז די אָנגעקומענע קליידונג קען אויף קיין פאַל נישט פאַרווענדעט ווערען צו קיין שום צוועק, מחמת ס׳איז פשוט לויטער שמאַטעס. ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצופרעגען דעם רעליף קאָמיטעט איך ענגלאַנד. דעם שיקער פון די „מתנות", צי ס׳איז אַמאָל ראָ נישט פאָרגעקומען אַ טעות, אָדער נאָר אַ מיסברויך.

צום סוף איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער ענין וועגען עטאַט-אויסמעסטונגען, דערמיט איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפֿאָנען: רעדאַקציע 160-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פֿון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

ער הײ הרויז מיס״ן

די אַקציע פֿון פֿעלקער-בונד לגבי דעם יאַפּאַניש-כינעזישן קאָנפֿליקט האָט א טאָפּעלטן ציל: ראשית אָפּצושאַפֿן, אויב מעגליך, די וואַקכאַנאַליע פֿון בלוט-פֿאַרגיסונג, שנית אויפֿצוהויבן, אויף וויפֿיל ס'וועט זיך לאָזן, דעם פּרעסטיזש פֿון פֿעלקער-בונד.

אין תוך זענען ביידע צילן כמעט גלייך, וואָרום אויב דער פֿעלקער-בונד וועט שאַפֿן א פּרעצעדענט, אָפּצושטעלן א צופֿעליקערטע מלחמה, וועט זיין אויטאָריטעט פֿערשטאַרקט ווערן און ממילא וועט ער קענען משפּיע זיין אין דערזעלבער ריכטונג להבא..

און דאָ מוז געמאַכט ווערן א חילוק צווישן דעם פֿעלקער-בונד, אלס אינסטיטוציע, און די פֿעלקער גופֿא. קודם זענען דאָך אזוינע צוויי לויתן-פֿעלקער, ווי אַמעריקאַ און רוסלאַנד, גאָרנישט פֿערטרעטן אין פֿעלקער-בונד און אַפֿילו די אַלע פֿעלקער, וואָס זענען יא פֿערטרעטן, האָבן פֿאַר זייערע פּאָליטיקן, זייערע אינטערעסן און רעגירונגען, וואָס לענען געוויינליך שווערע שטריכער זייערע אייגענע רעפּרעזענטאַנטן אויפֿ'ן וועג פֿון שמידן דעם שלום אויף ענף.

מ'קלאָגט זיך אלץ, אז דער פֿעלקער-בונד האָט נישט קיין אַרמעע, קיין פּאָליציי מאַכט, צו צווינגען די פֿעלקער, צו פֿאָלגן. אָבער חוץ דעם איז דאָך נאָך אויך ביי איהם נישט קאָנצענטרירט די מאָראַלישע אָנפֿיהרונג מיט די אונטער-נאַציאָנאַלע פֿעלקער-אינטערעסן. ער איז דאָך נישט קיין צענטראַל-אָרגאַן פֿון אַלע פֿעלקער, נאָר בלויז א צונויפֿ-אונסטיטוציע..

כ'איז באמת געווען א גרויסער פֿערדינסט פֿונם פֿעלקער-בונד, וואָס דורך זיין פֿערמיטלונג איז געשלאָסן געוואָרען א גאַנצע ריי אָפּמאַכן, וועלכע פֿען מען די פֿעלקער און זייער רעסענטים צו מלחמה.

אָבער דער פֿעלקער-בונד איז בלויז דער פֿערמיטלער פֿון די אָפּמאַכן. נים דער בעל-הבית איבער זיי. די אָפּמאַכן האָבן נישט געקענט האָבן מעהר, ווי א רעמאָנסטראַטיוו-מאָראַלישן כאַראַקטער, אָבער גראַד די זאַכלעכע טראַק-מאַטען, וואָס דאַרפֿן ענטשיידן דעם גורל פֿון טעריטאָריעס, פֿון די באַציהונגען צווישן פֿעלקער, טראָגן א פּריוואַטן כאַראַקטער. הגם זיי האָבן אין א גרויסער מאָס צו פֿערדאַנקען זייער ענטשטעהונג דעם פֿעלקער-בונד.

און אָט באַציהט זיך איצט יאַפּאַן אויפֿ'ן אָפּמאַך וועגן דער איצטיגער פּרײַאָגע, אונטער וועלכן ס'זענען אונטערגעשריבן 11 מלוכות און גראַד נים אַלע קיין מיטגלידער אין פ"ב.

און די דאָזיגע מלוכות האָבן נאָך לכתחילה, ווי מ'קען משער זיין, נאָר נישט געהאַט קיין אינטערעס צו שטערן יאַפּאַן אין איהר מיסיע. אַ סברא, אַז רובֿטייל זענען טאַקי געווען די קלאַנגען אַז די פֿעלקער זענען נאָך געווען צופֿרידען, וואָס דורך דער יאַפּאַנישער אַקציע ווערט אָפּגעשוואַכט די געוואַלדיגע השפּעה, וואָס רוסלאַנד האָט פֿריהער געהאַט אין כינע און האָט דערמיט געשטערט זיי, די אַנדערע פֿעלקער, און פֿערברייטערן דאָרט זייער מאַרק-פּלאַץ. איצט, ווען דער רוסישער דעמפּינג און צוליב אַנדערע סיבות אָפּגעשוואַכט געוואָרען, האָבן שוין די פֿעלקער חרטה, ווייל זיי זעהען, אַז יאַפּאַן לייענט דעם פּסוק פֿאַר זיך אַליין און נישט פֿאַר יענעם, אָבער ס'איז שוין שפּעט, יאַפּאַן איז שוין אַריינגעקראָכן מיט א פֿוס און רוקט שוין די צווייטע.

געגען אָט דער אונטערנעהמונג פֿון איינצעלנע פֿעלקער, וועלכע איז, אגב, אייגעוויקעלט אין א מענטשלעכע פֿון גערעכטיגקייט, ווייל סוף כל סוף קען מען דאָך כינע מאַכען נישט פֿערגלייכן מיט די געאָרדנעטע פֿעלקער און יאַפּאַן פֿיהרט דאָך נישט קיין מלחמה, נאָר א מין שטראָף-עקספּעדיציע, — געגען דעם קען דער פֿעלקער-בונד קיין סך נישט אויפֿטאָן, פּונקט ווי א לעהרער קען נישט טראָגן קיין אחריות דערפֿאַר, וואָס תלמידים צושלאָגן זיך אין דרויסן...

ער קען בלויז זיי שפּעטער אויסמוסר'ן און לערנען אָנשטענדיגקייט, דאָס מוז אויך דער פֿעלקער-בונד.

פּ. כ.

ווי זאָל מען פֿערשטעהען די קלאַנגען וועגען אַ מוסולמענישען קעניג פֿאַר סיריען און פּאַלעסטינאַ?

דער אַראַבישער פּלאַן וועגען יודישע קאַנטאָנען. — די מוסולמענער האָפֿען אויף אַ וועלט-קאָנפֿליקט

א בריף פֿון לאָנדאָן -:- פֿון מאָריס מייער

אין דער יודישער וועלט, בעזונדערס אין די ציוניסטישע קרייזן, רודערט זיך מיט די ידיעות, וועלכע זענען לעצטענס פֿערעפֿענטליכט געוואָרען בנוגע פּלענער פֿון אַן אַראַביש-יודישער „קאָנפֿערענץ ביים רונדען טיש" בנוגע שאַפֿען א פּאַלעסטיניש-סירישען קעניגרייך מיט אַלס קעניג.

די דאָזיגע ידיעות האָבן פֿון איין זייט שוין אַרויסגערופֿען שאַרפֿע נעגאַטיווע אַרטיקלען צו די פּלענער מצד זשאַבאָטינסקי'ן און די רעוויזיאָניסטישע פּובליציסטען, און פֿון דער צווייטער זייט אָפֿיציעלע און נישט אָפֿיציעלע אָפּלייקענונגען מצד דעם ציוניסטען און אַראַבישען עקזעקוטיוו און אַפֿילו ענגלישען קאָלאָניען-מיניסטעריום.

דער געוועהנליכער יוד פֿרעגט זיך דעריבער: וואָס אייגענטליך קומט דאָ פֿאָר? ווער זאָגט אמת און ווער נישט? זענען די קלאַנגען טאַקע בלויז אויסגעטראַכטע מעשיות?

איז פֿאַראַן אין זיי עפּעס א ממשות, פֿאַרוואָס ווערען זיי אָפּגעלייקענט פֿון די אָפֿיציעלע קרייזן? איך וועל דאָ פּרובען דעם ענין אויפֿצוקלערן.

צוערשט לאָמיר איבערגעבען בקיצור כראָנאָלאָגיש די פֿאַקטען פֿון דער דאָזיגער געשיכטע.

א מוזולמענישער זשורנאַליסט, פֿון אינדישער אָפּשטאַמונג, וועלכער איז פֿערבונדען מיט דער מוסולמענישער וועלט, בעזונדערס פֿון אינדיען און עגיפּטען, האָט איבערגעגעבען אין רשות פֿון יודישען זשורנאַליסט וויליאַם צוקערמאַן, א קאָפּיע פֿון א בריף פֿון גרויס מופֿטי פֿון פּאַלעסטינאַ צוזאַמען מיט א קאָפּיע פֿון א פּלאַן וועגן אַן אַראַביש-יודישער קאָנפֿערענץ.

דער פּלאַן איז געווען פֿון 20 פּונקטען, פֿון וועלכע דער עיקר איז — צו צעטיילען פּאַלעסטינאַ אין בעזונדערע אַראַבישע און יודישע ראַיאָנען, קאַנטאָנען אַזעלכע, און בלויז די יודישע ראַיאָנען זאָלען בעטראַכט ווערען אַלס א יודישע נאַציאָנאַלע היים. און זיי זאָלען זיין פֿעראייניגט מיט די אַראַבישע ראַיאָנען אין דער פּאַלעסטינער מלוכה; בקיצור מיינט עס, אַז מען זאָל איינשטעלען אין פּאַלעסטינאַ א מין קאַנטאָנאַלען סיסטעם, ווי אין דער שווייץ.

די דאָזיגע דאָקומענטען זענען אויך שפּעטער אָנגעקומען אין בעזיץ פֿון דער יודישער טעלעגראַפֿען-אַגענטור, וועלכע האָט זיי צוגעשטעלט צו די רעוויזיאָניסטען און זיי אויספֿיהרליך פֿערעפֿענטליכט.

אויפֿ'ן סמך פֿון די דאָזיגע דאָקומענטען האָט מ. גראָסמאַן געגעבען זיין אינטערוויאו, וואָס האָט אויפֿגערודערט די יודישע וועלט, און וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי האָט געשריבען זיין „נעקראָלאָג"-אַרטיקעל: שוין אויס מיט דער „באַלפֿור-דעקלאַראַציע".

גלייך נאָך דער טרעוואָגע פֿון די רעוויזיאָניסטען, האָט פּראָפֿ. בראָדעצקי געלאָזט וויסען, אַז דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו האָט געהערט פֿון די קלאַנגען און געזעהן די דאָקומענטען, אָבער ער האָט דירעקט קיין שום ידיעה נישט דערהאַלטען בנוגע דעם פּלאַן, און ער שענקט נישט קיין אויפֿמערקזאַמקייט צו איהם צוליב דער קוועלע פֿון וואַנען ער שטאַמט; פּראָפֿעסאָר בראָדעצקי האָט ביי אַ געלעגענהייט אויך אָנגעפֿרעגט אין ענגלישען קאָלאָניען-מיניסטעריום, און מען האָט פֿון דאָרטען אויך פֿערזיכערט, אַז מען ווייס גאָרנישט פֿון דעם ענין.

ד"ר אַרלאָזאָראָוו, דער אָנפֿיהרער פֿון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין פּאַלעסטינע האָט אויך געלאָזט וויסען, אַז ער ווייס נישט פֿון קיין שום זאַך, און ער איז איבערראַשט פֿון די קלאַנגען.

צו דער זעלבער צייט פֿערעפֿענטליכט דער „פּאַלעסטיין", אַן אָנגעזעהענער אַראַבישער אָרגאַן, אַ ידיעה אַז עס איז פֿאַראַן אַ פּלאַן אַרויפֿצוזעצען דעם געוועזענעם כעדיוו פֿון עגיפּטען, עבאַס הילמי, אַלס קעניג פֿון פּאַלעסטינע.

און לעצטענס איז אָנגעקומען אַ טעלעגראַמע, אַז בעת סידקי פּאַשאַ, דער פּרעמיער פֿון עגיפּטען, איז געווען אין פּאַלעסטינע, איז פֿאָרגעקומען א נישט אָפֿיציעלע קאָנפֿערענץ פֿון פֿאָרשטעהער פֿון איראַק, טראַנס-יאָרדאַניע (עבר-הירדן), סיריע, וואָס געפֿינט זיך אונטערן פֿראַנצויזישען מאַנדאַט און פּאַלעסטינע, און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו פֿעראייניגען אָדער בעסער געזאָגט, צו אַרבייטען פֿאַר א פֿעראייניגונג פֿון סוריען און פּאַלעסטינאַ אין איין קעניגרייך מיט עבאַס הילמי אַלס קעניג און מען זאָל צוזאַמען דערמיט דורכפֿיהרען דאָס אָפּטיילען עטליכע ראַיאָנען פֿאַר יודען אַלס א יודישע נאַציאָנאַלע היים, וואָס זאָל זיין איינגעשלאָסען אין דעם סיריש-פּאַלעסטינישן קעניגרייך.

אָט דאָס זענען די פֿאַקטען בנוגע די

(ענדע זעה זייט 4)

די רעגירונג שווייגט, אָבער דאָס לעבען רופֿט

4 סענסאַציאָנעלע דאָקומענטען, וואָס בעווייזען, אַז דאַנציג אַרבייט לטובת דייטשלאַנד און געגען פּוילען. — פּראָגראַם פֿון ענדעקישע סטודענטען בעשטעהט אין איין וואָרט: „שלאָג די יודען". — אָפּקלאַנגען פֿון דער פּוילישער פּרעסע

פּראָפֿ. ריבאַרסקי בעהאַנדעלט צום וויפֿעלטען מאָל אין דער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" די ראָל פֿון אינטעליגענץ און צוזאַמענהאַנג מיט דער עקאָנאָמישער און פּאָליטישער לאַגע און לאַנד.

שוין אין אָנהויב שטעלט דער מחבר פֿעסט, אַז דער איצטיגער סיים אַרבעט אין אויסערגעוועהנליכער אייליגקייט, און א ספּאָרט-טעמפּאָ. אַזא טעמפּאָ וואָלט געווען פֿערשטענדליך, ווען מ'וואָלט זיך פֿערנומען מיט דעם, וואָס איז באמת אומוויכטיגסטען. ווען מ'וואָלט ווי צוזוי בעקעמפֿען די ווירטשאַפֿטליכע קאַטאַסטראָפֿע, ווי אַזוי אָפּצוווענדען די אַלע נייע מכות. דערווייל אָבער נעמט מען אָן געזעצען, וועלכע וועלען נישט נאָר נישט פֿערנעמען די ווירטשאַפֿטליכע לאַגע, נאָר זיי וועלען ברענגען מיט זיך נייע אויסגאַבען און אונרוהעקט, אַלס געזעצען, וואָס טראָגן א בולט'ן פּאָליטישען און קעמפֿערישען כאַראַקטער, קענען זיי נאָר פֿערטיפֿען דעם סאָציאַלען קריזיס. צו כדי אָפּצוווענדען די אויפֿמערקזאַמקייט פֿון דער ווירטשאַפֿטליכער ווירקליכקייט שענקט מען אַזוי פֿיל צייט די שולען, זעלבסטפֿערוואַלטונגען א. ד. גל.? אויב ס'זאָל טאַקי אַזוי זיין, וועט עס קנאַפּ וואָס העלפֿען, ווייל די ווירטשאַפֿטליכע דאגות פֿיהלט יעדער אויף זיינע אייגענע פּלייצעס.

„די ווירטשאַפֿטליכע און פֿינאַנציעלע פֿראַגען פֿערנעמען אין דער איצטיגער סעסיע גאַנץ ווייניג אָרט. די רעגירונג שווייגט. זי ענטפֿערט נישט אויף די פֿאָרוואורפֿען, זי איז זיך מבטל מיט שתיקה. ס'האַנדעלט זיך דאָך אָבער וועגן ענינים וועלכע מ'דאַרף טאַקע-מעגליך דערציהרען, לגבי וועלכע מ'מוז האָבן א קלאָרע שטעלונג.

די, וואָס האָבן גענומען אויף זיך די פֿעראַנטוואָרטליכקייט, פֿערהאַלטען זיך אַזוי, ווי זיי וואָלטען זיך מיט דעם עקאָנאָמישען מצב כלל נישט געוואָלט פֿערנעמען. זיי ווילען פֿערשטאַרקען זייער מאַכט אונטער דער געזעלשאַפֿט, דערדריקען אַלע צו זיי פֿיינדליכע פּאָליטישע כוחות, אָבער ס'מרעטען אַרויס אַלץ שטאַרקערע כוחות און ווירטשאַפֿטליכע נויטווענדיגקייטען, וועלכע מ'קען מיט קיין שום פּאָליציאישען דרוק נישט דערשטיקען".

דער „אילוסטראָוואַני קוריער", וועלכער פֿיהרט לעצטענס א קאַמפּאַניע געגען דאַנציגער סענאַט און פֿאָדערט א נייעם קורס פֿון דער פּוילישער אויסערן-פּאָליטיק לגבי דער פֿרייעשטאָט דאַנציג, האָט אין נעכטיגען נומער פֿערעפֿענטליכט 4 דאָקומענטען פֿון דאַנציגער סענאַט, וועלכע בעווייזען, אַז די פֿרייעשטאָט דאַנציג ברעכט דעם ווערסיילער טראַקטאַט און שטיצט אונטער דייטשלאַנד געגען פּוילען. קאָמענטירענדיג ווי געהעריג די דאָזיגע דאָקומענטען, פֿיהרט די צייטונג אויס: „די דאָזיגע דאָקומענטען זענען א נייער, בולט'ער בעווייז פֿון א פֿיינדזעליגער אינטריגע מצד דער מאַכט פֿון דער פֿרייעשטאָט לגבי פּוילען. מיר צווייפֿלען נישט, אַז די פּוילישע מאַכטגעבענדע פֿאַקטאָרען וועלען די דאָזיגע דאָקומענטען ענטשפּרעכענד אויסנוצען. ס'איז אויך ווינשלעך, אַז דער פֿעלקער-בונד זאָל זיך פֿעראינטערעסירען מיט די דאָזיגע דאָקומענטען. דער פֿעלקער-בונד איז דער אָרגאַן, וואָס האָט די פֿליכט צו קאָנטראָלירען די טעטיגקייט פֿון די מאַכט-אָרגאַנען פֿון דער פֿרייעשטאָט. איצט, ווען די [illegible] מאַכט-אָרגאַנען איז שוין אַוועק אויף פֿערברעכערישע וועגען, איז די פֿליכט פֿון פֿעלקער-בונד אַוועקצוּוואַרפֿען די פּאַסיוויטעט און זיך נעמען אויסצופֿיהרען די פֿערפֿליכטונגען אין בעצוג צום דאַנציג.

די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" אינפֿאָרמירט איבער דער שמחה און ענדעקישען לאַגער צוליב דעם נצחון פֿון די ענדעקעס בעת די וואַהלען אין די סטודענטען-קאָרפּאָראַציעס אין די וואַרשאַווער הויכשולען.

„עס איז ווירקליך שווער — שרייבט די צייטונג — צו פֿאָדערן פֿון דער יוגענד, וועלכע מ'האָט געלאָקט מיט אַזעלכע לאָזונגען, ווי „נאַט" און „פֿאָטערלאַנד", אַז זי זאָל זיך אָריענטירען אין דער טראַגישער פּראָגראַם-פּוסטקייט פֿון [illegible]

דער בעריכט, וואָס משה מאָנטעפֿיאָרע האָט דערלאַנגט ניקאָלאַי דעם 1-טען וועגען דער יודישער לאַגע און וואָס דער צאַר האָט געענטפֿערט

משה מאָנטעפֿיאָרע האָט בעזוכט רוסלאַנד א צווייטע מאָל ווען ער איז שוין אַלט געווען 88 יאָהר. — אַלעקסאַנדער דער צווייטער איז ספּעציעל געקומען קיין פּעטערבורג איהם אויפֿצונעהמען

פֿון ש. גינזבורג

2

נאָכדעם, ווי מאָנטעפֿיאָרע האָט גענוי געשילדערט דעם טרויעריגען צושטאַנד פֿון די רוסישע יודען, ווענדעט ער זיך צו דער פֿראַגע וועגען די מיטלען, דורך וועלכע דאָס קאָן אויסגעבעסערט ווערען. ער ווייזט אָן אויף פֿערשידענע איינצעלנע בעגרענצונגען און בעצוג אויף וואַהל-רעכט און בעשעפֿטיגונג, וואָס דאַרפֿען בעזייטיגט ווערען. אָבער ער בענוגענט זיך נישט בלויז מיט דעם. מאָנטעפֿיאָרע זאָגט אויס קלאָר און אָפֿען זיין פֿעסטע איבערצייגונג, אַז דאָס גרויסע אומגליק קאָן בטל ווערען נאָר דורך אָפּשאַפֿען באַלד אַלע אויסנאַהמס-געזעצען געגען יודען, דורך געבען זיי גלייכע רעכט מיט אַלע אַנדערע רוסישע בירגער. ביי זייער איצטיגער לאַגע — פֿערענדיגט ער זיין ערקלערונג — קאָנען די יודען נישט ענטוויקלען קיין רעכטע טעטיגקייט און בעווייזען זייער טאַלאַנט. ביי דער איצטיגער לאַגע זענען זיי פֿאַר'מ'משפּט אויף עלענד, נויט און פֿולשטענדיגער פֿערצווייפֿלונג. [illegible]

אין דער צווייטער שריפֿט [illegible] מאָנטעפֿיאָרע [illegible] אַז חוץ די אַלגעמיינע בעגרענצונגען [illegible] די פּוילישע יודען נאָך [illegible] דורך פֿערשידענע ספּעציעלע אויסנאַהמס-געזעצען. [illegible] בעזונדערע גזירות [illegible] גרענעצן זייער וואַנדערן און רייזען [illegible] פֿון די מעגליכקייטען צו פֿערנעמען זיך מיט פֿערשידענע בעשעפֿטיגונגען. די יודען אין פּוילען ווערען בעטראַכט פֿאַר פֿרעמדע. דאָס געזעץ ערנידריגט זיי אַזוי ווייט אַז א יוד טאָר אַפֿילו נישט אַרויסטרעטן פֿאַר'ן געריכט אַלס עדות געגען א קריסט. אויב אויך דער ווירט — די יודען אין פּוילען קורצער — בעצייכנט מאָנטעפֿיאָרע — איז עס נישט דערויבער, ווייל אויך רעכען, אַז זייער לאַגע פֿערדינט ווינציגער אויפֿמערקזאַמקייט, ווי דער צושטאַנד פֿון זייערע רוסישע ברידער. פֿערקעהרט, זייער נויט און ערנידריגונג איז אין פּוילען [illegible] גרויס, און עס מוז דערביי נאָך גענומען ווערען אין בעטראַכט, אַז זיי בילדען א פֿערטעל פֿון דער גאַנצער בעפֿעלקערונג [illegible]

זאָגט וועגען דער לאַגע פֿון די יודען אין רוסלאַנד, קערדען זיך אָן אויך צו די יודען אין פּוילען".

זעהר כאַראַקטעריסטיש פֿאַר מאָנטעפֿיאָרע'ן איז אויך דער בעריכט, וועלכען ער האָט גלייכצייטיג צוגעשטעלט דעם בילדונגס-מיניסטער, אובאַראָוו'ן. געגען די טענות וועגען דער יודישער אונוויסענהייט, וואָס מאָנטעפֿיאָרע האָט אין פּעטערבורג געהערט פֿון אובאַראָוו'ן, שרייבט ער איהם איצט וועגען די תלמוד תורות, ישיבות און שולען, וואָס ער האָט בעזוכט אין פֿיל יודישע שטעט, און ער בעשטעטיגט די גרויסע ערפֿאָלגען פֿון די שילער, וואָס ער האָט בעאָבאַכטעט. ער בעטאָנט, אַז די יודישע קענטנישען, וואָס שטעהן אַזוי הויך אין די ליטווישע געגענדען, האָבן אַ גרויסע צוויליזירענדע בעדייטונג. מאָנטעפֿיאָרע בעמערקט, אַז יודען זענען אָנהענגער פֿון אַלגעמיינער בילדונג. יודישע עלטערן האָבן גאָרנישט געגען דעם, אַז זייערע קינדער זאָלען זיך בילדען, אָבער זיי האָבן מורא, אַז בילדונג אָהן רעליגיע קאָן זיי אָפּווענדען פֿון דעם גלויבען, וואָס איז פֿאַר יודען טייערער ווי אַלץ.

בעת די געשפּרעכען מיט מאָנטעפֿיאָרע'ן, האָט אובאַראָוו אויך קריטיקירט וועגען די „תלמוד'ישע אָבערגלויבענס" און זייער שעדליכע ווירקונג אויף די רוסישע יודען. געגען דעם אונטערשטרייכט מאָנטעפֿיאָרע מיט שטאָלץ דעם הויכען מאָראַלישען און געזעלשאַפֿטליכען ווערט פֿון דער תלמודישער לעהרע, און ער בעווייזט עס אויספֿיהרליך דורך ביישפּילען און אויסצוגען, וועלכע ער ברענגט פֿון דער יודישער רעליגיעזער ליטעראַטור. ער ווייזט אויך אָן דערויף, אַז עס וואָלט געווען א יושר, אַז מען זאָל יודען ערלויבען אַליין צו פֿערוואַלטען איבער זייערע רעליגיעזע שולען (ישיבות, חדרים, תלמוד-תורות).

אין מאַי, 1847, האָט גראַף קיסעלעוו צוגעשטעלט דעם קייזער ניקאָלאַי דעם ערשטען די שריפֿט פֿון מאָנטעפֿיאָרע'ן וועגען די יודען אין רוסלאַנד, און א פֿראַנצויזישער איבערזעצונג פֿון ענגליש. ווי עס איז צו זעהען פֿון אַן אַרכיוו-דאָקומענט, וועלכער געפֿינט זיך ביי דער שריפֿט, האָט ניקאָלאַי בעזונדערליך געגעבען קיסעלעוו'ן זיינע בעמערקונגען וועגען מאָנטעפֿיאָרע'ס געדאַנקען, און קיסעלעוו האָט זיי אויפֿ'ן אָרט פֿערצייכענט.

אָט וואָס דער קייזער האָט געזאָגט:

„מאָנטעפֿיאָרע'ס בריף איז אָנגעשריבען אין אַנ'אַנשטענדיגער פֿאָרם, און עס זענען אין איהם דאָ ריכטיגע בעמערקונגען וועגען דעם ווידערשפּרוך צווישען די אייגענע געזעצען. מען דאַרף עס בערוקזיכטיגען, אָבער נאָר אין יענע גובערניעס, ווו יודען מעגען לעבען, און וואו עס איז נישטאָ וועגען דעם קיין בעזונדערע פּריווילעגיעס". אָבער ווען מאָנטעפֿיאָרע וועגען פּרובען אויסגלייכען יודען אין אַנדערע רעכט מיט קריסטען — אַזוי ערקלערט דער קייזער — קאָן מען נישט דערלאָזען, און ווי לאַנג איך לעבען, וועל איך עס נישט דערלאָזען". דער קייזער טאָר נישט פֿערגעסען, אַז זיין פֿליכט איז — צו בעשיצען די [illegible] פֿון זעכציג מיליאָן מענשען". די בעגרענצונגען, וועלכע דאָס געזעץ האָט אויפֿגעלעגט, קאָנען נישט אָפּגעשאַפֿט ווערען מיט אמאָל, פּלוצלינג". „אונזערע יודען מיט זייער אונוויסענהייט, פֿאַנאַטיזם פֿון פֿערשידענע סעקטעס און אַנדערע אומשטענדען, קאָן מען נישט פֿערגלייכען מיט ענגלישע און אַנדערע יודען". „אויב עס וועט זיך איינגעבען דער איצטיגער פֿערזוך א קעהר צו טאָן די יודען צו נוצליכער אַרבייט, וועט די צייט פֿון זעלבסט ברענגען צום אָפּשאַפֿען [illegible] יענע בעגרענצונגען, וועלכע זענען איצט נאָך נויטיג".

דער ענדגילטיגער אויספֿיהר, וואָס ניקאָלאַי האָט געמאַכט, איז געווען: מען דאַרף האָבן אין זינען, אַז כאָטש מאָנטעפֿיאָרע שרייבט, ווי א גוטער און ערליכער מאַן, איז ער דאָך א יוד און אַנ' [illegible] מוזען געבען און פֿערשפּרעכען נאָר דאָס, וואָס איז מעגליך, נישט אָפּגעבענדיג זיך צופֿיל מיט פֿילאַנטראָפּיזם" (מענשען-ליבע).

אויך מאָנטעפֿיאָרע'ס שריפֿט וועגען די יודען אין פּוילען איז אין נאָוועמבער 1847, צוגעשטעלט געוואָרען דעם קייזער, און ער האָט אויף איהר אָנגעצייכענט פֿאָלגענדעס: „ווייזאַלד מיר שטרעבען פֿעסט צונויפֿצובינדען אַלץ אין פּוילען מיט רוסלאַנד, דאַרף מען אויך די יודען אין פּוילען שטעלען אונטער די זעלבע געזעצען, ווי אין רוסלאַנד, מעגליכסט אָהן שום אונטערשייד".

גראַף קיסעלעוו האָט דעם 5. נאָוועמבער, 1847, דורך א בריף, מיטגעטיילט מאָנטעפֿיאָרע'ן, אַז ער האָט זיינע ביידע שריפֿטען צוגעשטעלט דעם קייזער, און אַז לויט זיין בעפֿעהל זענען זיי איבערגעגעבען געוואָרען אין „יודישען קאָמיטעט", וואו זיי וועלען גענומען ווערען אין בעטראַכט ביים בעאַרבייטען פֿערשידענע איינצעלנע אָנגעלעגענהייטען. אויך דער בילדונגס-מיניסטער אובאַראָוו האָט אָנגעשריבען מאָנטעפֿיאָרע'ן א בריף, וואו ער האָט מיט קיין איין וואָרט נישט בעריהרט די ענינים, וועגען וועלכע יענער האָט געשריבען אין זיין בעריכט. אובאַראָוו איז יוצא געווען מיט פֿערזיכערן איהם נאָכאַמאָל, אַז די רוסישע רעגירונג איז נישט אויסען קיין זאַך געגען דעם יודישען גלויבען. מיט דעם האָט זיך אַלץ געענדיגט. פֿון די האָפֿנונגען, וואָס מען האָט געלייגט אויף מאָנטעפֿיאָרע'ס רייזע קיין רוסלאַנד, איז גאָרנישט געוואָרען. צאַר ניקאָלאַי דער ערשטער האָט קלאָר און פֿעסט אַרויסגעזאָגט זיין ווילען. ער איז פֿערבליבען ביי זיין פֿיינדליכער בעציהונג צו יודען, וועגען גלייכבערעכטיגונג פֿאַר זיי קאָן קיין ריד נישט זיין („כל זמן איך וועל לעבען, וועל איך עס נישט דערלאָזען!"). יודען זענען א שעדליכער טייל פֿון דער בעפֿעלקערונג, מען [illegible] פֿערשידענע [illegible] בעגרענצונג [illegible] איז דעריבער [illegible]

אַפֿילו אויף א האָר נישט גרינגער געוואָרען. אין די לעצטע יאָהרען פֿון ניקאָלאַי'ס הערשאַפֿט האָט זי זיך, פֿערקעהרט, וואָס ווייטער אַלץ מעהר פֿערערגערט. עס האָבן זיך נאָכאַנאַנד געשאָטען נייע גזירות און פֿערפֿאָלגונגען, און יודישע טרעהרען האָבן זיך געגאָסען טייכען-ווייז.

מאָנטעפֿיאָרע'ס ענטוישונג איז געווען זעהר גרויס. אָבער ער האָט טיף אין זיך בעהאַלטען דאָס ביטערע געפֿיהל און פֿריינדליך, מיט דאַנק, אָפּגעענטפֿערט אויף קיסעלעוו'ס און אובאַראָוו'ס בריף. ער האָט נישט געוואָלט, ווי דאָס ווערטעל זאָגט, „פֿערברענען הינטער זיך די בריקען". ער האָט פֿערשטאַנען, אַז עס קאָן זעהר זיין, ער זאָל דאַרפֿען אַרויסטרעטען מיט א וואָרט פֿאַר די יודען אין רוסלאַנד, און ער האָט נישט געוואָלט אָפּנעמען ביי זיך די מעגליכקייט עס צו טאָן. די צייט האָט בעוויזען, אַז ער איז געווען גערעכט. אין יאָהר 1851 איז אין סוראַם (אויף קאַווקאַז) ענטשטאַנען א בלוט-בלבול געגען די אָרטיגע יודען, און זיי האָבן זיך געווענדעט צו מאָנטעפֿיאָרע'ן נאָך הילף. ער האָט זיך געזעהען מיט דעם רוסישען אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן, אויך אָנגעשריבען א בריף צום קייזערליכען „נאַמעסטניק" פֿון קאַווקאַז, פֿירשט וואָראָנצאָוו'ן. זיינע בעמיהונגען האָבן פֿיל מיטגעווירקט, און פֿון סוראַמער יודען איז אָפּגעווענדעט געוואָרען די גרויסע געפֿאַהר, וואָס איז איבער זיי געהאָנגען.

(סוף קומט)

פֿעראייניגונג פֿון „פּועלי-ציון" מיט „התאחדות" איז [illegible]

אַנטווערפּען (ימאַ) אויף א געמיינזאַמער זיצונג פֿון די צענטראַל-קאָמיטעטען פֿון „פּועלי ציון" און „צעירי ציון" (התאחדות) איז בעשלאָסען געוואָרען די פֿעראייניגונג פֿון ביידע גרופּירונגען און אין פּאַרטיי מיט'ן נאָמען [illegible]

אַ משומד, וואס איז שטאלץ צו זיין אַ יוד

ער איז מיסיאָנער, נאָר זיין גאַנץ פעטרגניגעו איז צו זיין צווישען חסידים און סתם יודען. — ער האלט זיך פאַר אַ נאַציאָנאַלען יוד:

(–) אין די לאָדזער חסידים-שטיב-לעך, בעזונדערס צווישען די „טויטע" חסידים, ווי אויך אין די נאַציאָנאַלע יודישע קרייזען בעוויזט זיך דאָ לעצ-טענס אַ יונגערמאַן, וואָס פיהרט שמוּ-עסען וועגען חסידות, וועגען יודישער קולטור און ווייזט ארויס אַ בעזונדערע ליבע און אויך פערשטענדניש פאַר חסידישע און פאָלקס-לידער.

דער דאָזיגער יונגערמאַן, וועלכער שטעלט זיך פאָר אונטערן נאָמען פיש, זאָגט נישט קיינעם, ווער ער איז, פון וואַנען ער איז און מיט וואָס ער בע-שעפטיגט זיך. ער האָט אָבער בעוויזען צו געווינען צוטרוי צווישען זיינע בע-קאַנטע צוליב זיין ערנסטער בעציהונג צו אַלעם, וואָס איז יודיש. ער האָט למשל, געבראַכט אַמאָל נייע חסידישע לידלעך, וועלכע ער האָט זאַרגפעלטיג געזאַמעלט.

אָבער די געוואַלדיגע בעגייסטערונג פון דאָזיגען יונגערמאַן פאַר דער יודי-שער טראַדיציע, פאַר יודישען שטייגער, האָט אַרויסגערופען אַ געוויסען פער-דאַכט, אַז עפּיס איז דאָ נישט גלאַטיג, בפרט, אַז מ'האָט איהם נישט געזעהן אין ערגיץ אויף אַנ'עפענטליך אָרט און ער האָט זיך געהאַלטען בלויז אין אַנ'ענגען קרייז, אָדער אין די חסידים-שטיבלעך.

נאָך אַ לענגערער חקירה ודרישה איז מען דערגאַנגען דעם סוד. ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז דער געוועזענער ישיבה-בחור, דער חסיד פון בעלז ווי ער האָט זיך פאָרגעשטעלט דער בעזינ-גער פון חסידות און פון אַלעם וואָס איז יודיש, איז גישט קיין אַנדערער, ווי אַ מיסיאָנער, ער וואוינט טאַקע אין לאָדזער מיסיאָנערן-הויז צוזאַמען מיט זיין פרוי און 2 קינדער.

ער איז אָבער באַין אופן נישט אויסן אויסצונוצען זיין בעקאַנטשאַפט צו מיס-יאָנערישע צוועקען. פערקעהרט ביי זיינע בעקאַנטע שעמט ער זיך און היט זיך מיט אַ וואָרט וועגען קריסטענ-טום. ער וויצעלט אַפילו צוזאַמען מיט אַנדערע אויפ'ן חשבון פון „גוישן קאָפּ" און פס'ט זיך געגען אַנטיסעמיטיזם. ער איז מיסיאָנער נאָר אין מיסיאָנער,-הויז אין גאַס איז ער אַ יוד, און ווי ער זאָגט, אַפילו אַ „הייסער" שטאָלצער און אמת נאַציאָנאַלער יוד.

נאַטירליך, די בעקאַנטע וואָס זענען דערגאַנגען וועגען זיין אמת'ער בעשעפ-טיגונג האָבען מיט איהם איבערגעריסען אָבער ער זיכט כסדר נייע בעקאַנטע און דוקאָ צווישען יודען, ווייל ער האָט יודען און הלשט נאָך אַ יודישער סביבה.

בלי ספק לעבט דער דאָזיגער מיס-יאָנער איבער אַ שווערע אינערליכע טראַגעדיע און עס איז אַ סוד, וואָס עס האָט איהם בעוואויגען צום שמד.

די ערשטע פרוי אין פוילען,

וועלכע וועט גע'משפט ווערען פאַר אַ באַנדיטען-אַנפאַל

פראָצעס פון דער באַנדיטקע קומט פאָר ד. 14 מערץ אין לאָדזער קרייז-געריכט

(§) דעם 14. מערץ וועט אין קרייז-געריכט פאָרקומען דער פּראָצעס פון דער 38-יעהריגער העלענא סטאַיקאָווס-קאַ פון דאָרף מאַרטשין פאַר וועלכען אויספיהרען אַ רויב-אַנפאַל איבער די אַלטע פרוי פראַנציסקאַ טשערוק (נאַוו-ראָט 55), וועלכע האָט בשעתו אַרויס-גערופען אין לאָדז גרויס אויפזעהן.

ווי בעוואוסט איז דעם 21 דעצעמ-בער פ. י. אַריינגעקומען אין טשערניק'ם וואוינונג די סטאַיקאָווסקאַ בעטען אַ נדבה. זעהענדיג, אַז קיינער איז אין שטוב נישטאָ און אין בעט ליגט די האַלב-פּאַראַליזירטע פרוי טשערניק, איז זי צו איהר צוגעשפרונגען און מיט אַ האַמער, וואָס זי האָט זיך געהאַט מיט-געברענגט, האָט זי איהר דערמיט געגע-בען אַ קלאַפּ איבער'ן קאָפּ, מאַכענדיג איהר איינגע וואונדען אין קאָפּ. נאָך דעם האָט זי גענומען דעם פּאַטעפאַן, וואָס איז געשטאַנען נאָהענט בײם בעט, און געפרובט דערמיט צו אַנטלויפען. ביי דער טיר האָט זי זיך אָבער צוזאַמענ-געטראָפען מיט טשערניק'ס אויסגעגע-בענע טאָכטער. יענע האָט געמאַכט אַ גוואַלד, און צוזאַמען מיט'ן סטרוזש האָבען זיי די אַנפאַלערין איבערגעגעבען אין די הענט פון דער פאָליציי.

העלענא סטאַיקאָווסקאַ האָט געזאָלט געמשפט ווערען דורך אַ שנעל-געריכט, נאָר צוליב דעם, וואָס די אויספאָרשונג האָט זיך נישט געקענט פערענדיגען צים טערמין, לויט דער פּראָצעדור פון שנעל געריכטען, עס זענען די אַקטען איבערגע-שיקט געוואָרען צו אַ געוועהנליך געריכט. דאָס וועט זיין דער ערשטער פאַל אין בענימען פוילען, וואָס אַ פרוי זאָל גע-משפט ווערען פאַר אַ באַנדיטען-אַנפאַל.

3 בעקאַנטע קאַטאָוויצער איינברעכער געקומען קיין לאָדז אויף „גאַסטראָלען"

חברה-לייט ווערן דאָ אַרעסטירט און אַפּגעשיקט אַהין פון וואַנען זיי זענען געקומען

(§) אויף וואָולטשאַנסקאַ-גאַס זענען נעכטען ביינאַכט פערהאַלטען געוואָרען 3 עלעגאַנט געקליידעטע יונגעלייט מיט וואַליזקעס. אַפּפיהרענדיג זיי אין אויס-פאָרשונגס-אַמט, האָבען זיי געוויזען מיליטערישע ביכלעך אויף פערשידענע נעמען. עס האָט זיך אָבער שפּעטער אַרויסגעוויזען, אַז די נעמען אין די מיליטערישע ביכלעך זענען געפעלשטע און אַז אין דער אמת זענען דאָס חברה-לייט, וואָס ווערן געזוכט פון דער קאַ-טאָוויצער פּאָליציי פאַר זייערע מעשים טובים. אגב האָט מען אויך אין די וואַ-ליזקעס געפינען גנבֿ ישע מכשירים.

נאָך אַ קריי'ץ-פערהער האָבען זיי ערקלערט, אַז זיי זענען געקומען קיין לאָדז אויף „גאַסטראָלען". די 3 גאַסט-ראָלירען זענען אַפּגעשיקט געוואָרען אין דער קאַטאָוויצער תפיסה.

אַרבייטסלאָזער קריסט שטאַרבט אין קירכע

(§) אין דער קירכע אויף זשגאָוו-סקאַ-גאַס איז נעכטען פלוצלינג אָוועק-געפאַלען דער אַרבייטסלאָזער מיכאַל גראַבקאַ. 57 יאָהר אַלט. דער דאָקטאָר פון דער גיכער-הילף האָט קאָנסטאַטירט דעם טויט.

לעהרערין בריהט זיך אָפּ מיט אַ מאַס קאָכעדיג וואַסער

(§) אין דער אייגענער וואוינונג אויף פּאָלודני. וואַ 20 האָט זיך נעכטען שווער אָפּגעבריהט מיט אַ טאָפּ קאָכע-דיג וואַסער די לעהרערין י. ניגא[?] ס-לאַמאָנאָוויטש 40 יאָהר אַלט. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אויפרוף

פון צ. כ. פון העברעאישען וועלט-פערבאַנד

חשובֿ'ע חברים!

די העברעאישע קאָנפערענץ, וואָס איז פאַרגעקומען אין בערלין אין די טעג ו'—ח' תמוז ה. י. האָט פּראָקלאַמירט די שאַפונג פון אַ „ברית עולמית" (העברע-אישען וועלט-פערבאַנד), וועלכער האָט זיך געשטעלט אַלס אויפגאַבע אַריינצו-נעמען אַלע אָרגאַניזאַציעס, אינסטיטו-ציעס און פערזאָנען, וועלכע אַרבייטען אויפ'ן געביט פון דער העברעאישער קולטור. דער העברעאישער וועלט-פער-באַנד האָט שוין געמאַכט זיינע ערשטע שריט. די וועלט-לאַגע קומט פערמעהרען די סכנה, וועלכע בעדראָהט אונזער גייס-טיגע עקזיסטענץ, זי וויל אונטערשטיצען די שוין עקזיסטירענדע אַנשטאַלטען, פער-ברייטערן אונזער אַרבייט אויפ'ן געביט פון דער העברעאישער ערציהונג, די העב-רעאישע יוגענד-בעוועגונג און העברע-אישע ליטעראַטור.

דעם ווינקעל-שטיין פאַר דער אָרגאַני-זירונג פון ברית לעגט דער „סלע". דער סלע איז אַ פּלוּלַט פאַר יעדען יודישען מאַן און פרוי, וועלכע זענען אינטערעסירט אין קיום פון דער העברע-אישער קולטור. ווער עס קויפט אויס דעם סלע לעגט צו זיין האַנד צו דער פערפעסטיגונג פון אונזער יודיש ווערט, ווערט פערדרעכענט אַלס מיטגליד פון „ברית" און בעטייליגט זיך אין די וואַה-לען צום העברעאישען וועלט-קאָנגרעס.

די ערשטע סלע אַקציע פון דער העב-רעאישער וועלט-ליגע איז — די ערשטע העברעאישע פאָלקס-צעהלונג און אַל-יודישע ישובֿים.

די סלע-אַקציע דאַרף אַלעמען בע-וואוסט כלפי פנים און כלפי חוץ, אַז דאָס יודישע פאָלק וויל די אויפלעבונג פון דער העברעאישער קולטור. ביז'ן ערש-טען העברעאישען קאָנגרעס דאַרפען מיר נעמען איינער דער פאָהן פון הונדערט 100.000 סלעים קויפער.

די ערשטע 100.000 סלעים-קויפער אין יאָהר תרצ"ב וועלען זיין די חלוצים וועלכע וועלען געהן בראש פון דער מחנה און די גאַנצע מחנה וועט קומען נאָך זיי.

עס זענען פאַראַן דריי מינים סלעים:
1) אַ פאָלקס-סלע [1 זלאָטי] 2) אַ גאָלדענער סלע (5 זלאָטי) און אַ יוגענד-סלע (50 גר.) דער יוגענד סלע קומט אַרומנעמען די יודישע יוגענד, סיי די שול-יוגענד און סיי די, וואָס אויסער איהר אַלס שותפים און בנין פון דער העברעאישער וועלט-ליגע.

און אַז מען וועט אייך פרעגען צו וואָס איז דער סלע? זאָלט איהר ענט-פערן: דער סל איז צום אָרגאַניזירען דעם העברעאישען וועלט-בעוועגונג, צו שאַפען דעם העלפטען אָרגאַן, וועלכער וועט דאַרפען אויסהאַלטען מאַטעריעל און גייסטיג די העברעאישע ערציהונג, די העברעאישע ליטעראַטור, די העברע-אישע קונסט, די העברעאישע שאַפונג און אַלע איהרע פאָרמען.

יוד! קויף דעם סלע פון „ברית" און בעטייליג זיך אין שאַפען אַ פונדאַמענט פאַר אונזער העברעאישען קולטורעלען קיום!

צ. קז פון העבר. וועלט-פערבאַנד מיט חברים-גרים
דער צענטראַל-קאָמיטעט:
י. גוטמאַן (בערלין), מ. נארדאָ (וואַרשאַ), ש. גליקסמאַן (בערלין), ש. גרינוואַלד (בערלין), ד"ר ש. ווייגפערג (פערלין), ד"ר יעקב פּה (וואַרשאַ), ה. ליפּיעץ (קאָוונאָ), ד"ר מ. סאָלאָווייטשיק (בערלין), מ. קליינמאַן (לאָנדאָן), ד"ר מ. קלומעל (וואַרשאַ), ד"ר דאַוויד-וויטש (בערלין), ד"ר א. האַזענמאַן (בערלין).

קופּאָן № 13
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מאָנטאָג ד. 29. פעברואַר פון 8 אָוונט.

מאָנטאַג
כ"ב
אדר תרצ"ב
פ' תשא
ל'עדן
.29 פ. בר. 1932
זון אויפגאַנג 6.46
זון אונטערגאַנג 4.56

טאָג-כראָניק

פון שטאָט-ראַט

(פ.) אויף דער דאָנערשטאָג'דיגער זיצונג פון שטאָט-ראַט וועט דער שטאָט-פּרעזידענט אָפּגעבען אַ בעריכט פון די מיסברויכען, וואָס זענען בעגאַנגען גע-וואָרען אין דער קאַנאַליזאַציע אָפּטיי-לונג.

ס'וועט אויך בעהאַנדעלט ווערען די שטעלונג פון מאַגיסטראַט צו פערקלע-נערן די פּרייזען פון עלעקטרי.

דינסטאָג דעם 1 מערץ וועט פאָרקו-מען אַ זיצונג פון דער פינאַנץ-און בו-דזשעט-קאָמיסיע אויפ'ן טאָג אָרדנונג געפינט זיך 1) ערטיילען דעם מאַגיס-טראַט אַ בודזשעט פּראָוויזאָריום פּצרן חודש אַפּריל 2) מיליטער שטייער 3) בעשטעטיגען דעם טאַריף פאַר אַדורכ-פיהרען די קאָנטראָליע פון געוויכטער.

נייער דייטשער קאָנסול אין לאָדז

(§) דעם 17. יאַנואַר איז פון דער דייטשער רעגירונג אָפּגערופען געוואָ-רען געוואָרען דער דייטשער קאָנסול אין לאָדז ד"ר עריך פאָן לוקוואַלד, אויף זיין אָרט איז בעשטימט געוואָרען ד"ר מאָלי, דער ביז-איצטיגער גענע-ראַל-קאָנסול אין דאַנציג.

טעקסטיל-אַרבייטער פאָדערן אַלגעמיינעם לוין-אָפּמאַך

(§) נעכטען איז אין לאָקאַל פון „קאַרטעל" פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער צווישען-פּראַיינס-קאָמיסיע צו בע-האַנדלען די פראַגע וועגען פערשלעפּ-טען קויהלען-שטרייק אין זאַגלעמביע. און צו צו איילען דאָס איינפיהרען אין דער גרויס- און קליין-אינדוסטריע אַנ'אַלגעמיינעם לוין-אָפּמאַך.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופן אויף דאָנערשטאָג אַ פערזאַמלונג פון פאַבריקס-דעלעגאַטען, כדי אָנצונעמען אַ ענטגילטיגע שטעלונג צו די פראַגען.

זעקס מענשען צובראָכען הענד און פיס

אין איין טאָג צוליב'ן גליטש

(§) אויף אַגרודשעיאַ 37 האָט זיך אויס-געגליטשט דער 45-יעהריגער יוזעף וואָי-טשוק און צובראָכען דעם לינקען אָרעם; אויף בזשעזשינער 128 האָט זיך אויס-געגליטשט דער סטרוזש פון יענעם הויז און צובראָכען דעם לינקען פוס; אויף וואָולטשאַנסקאַ 91 האָט זיך אויסגע-גליטשט די 29-יעהריגע עמיליאַ רוזשינ-סקאַ און בעקומען אַ מוח-ערשוטערונג; אויף ראַדוואַנסקאַ 48 האָט זיך אויס-געגליטשט די 55-יעהריגע מאַריאַ מאַ-טערסקאַ און צובראָכען דעם רעכטען פוס; אויף ווילטשאַ 12 האָט זיך אויס-געגליטשט דער 47-יעהריגער וויקטאָר לעראַווסקי און צובראָכען אַ האַנד; אויף פּאָרלעשנאַ 4 האָט זיך אויסגעגליטשט דער 48-יעהריגער פּוהרמאַן אַנטאָני מאַנדרי און צובראָכען דעם רעכטען אָרעם.

זיי אַלע האָט פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפירט אין שפּיטאָל.

נאַכט-דיזשורנע אַפּטייקען

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטיי-קען: א. ראַנצער (זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11. ליסטאָפּאַד 15), ס. גאָרפּיין (פּילסודסקי 54), ס. בּאַרטאָ-שעווסקי (פּעטריקאָווער 154), ה. רעמ-ביעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), א. שימאַנ-סקי (פּושענרזעלניאַנאַ 75).

—§—

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי № 2 — דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַ.
גאַסטשפּילן פון קאַמעראַל-און קליינקונסט-טעאַטער
אַררט
קינסטלערישע אָנפיהרונג: מ. בראָדערזאָן
היינט, מאָנטאָג, נאָר 1 פאָרשטעלונג, 9.45 אָוונט,
ווידערהאָלונג פון 25. יובילעאום-פּראָגראַם אין 2 טיילן 14 בילדער א.ז.
„שמחות ביי יודען"
טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אָבערזשאַנעק, א. גאָלדפאַדען, פּ. פּיאַדאָ-רעוו. מוזיק-קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן, פּ. לישט, און פאָלקס-מאָטיוון. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינה מאַטיס. רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. קאָנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאַן, בינע-איינספּ.: מ. קאָן. ס'בעטייליגען זיך (לויט א.ב.): ש. גאָלדשטיין, מרים דאַלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאַל, מ. פּעטערמאַן, כ. פּולאַווער, מ. קאָן, י. ווינגלאַס, י. שומאַכער, י. טיפּער און אַ קינסטל. טאַנץ-קוואַרטעט.
די קאַסע איז אָפען פון 6 אָוונט, שבת אַ גאַנצען טאָג.

ווי זאָל מען פערשטעהן די קלאַנגען וועגען אַ מוסולמענישען קעניג פאַר סיריען און פּאַלעסטינא

(ענדע פון זייט 3)

קלאַנגען און אָפּלייקענונגען, וואָס זענען ערשינען.

איצט וועל איך געבען מיין קריטי-שע בעלויכטונג איבער די דאָזיגע פאַק-טען; קודם כל זאָל מען נישט פערגע-סען, אַז די דאָקומענטען, מיט וועלכע די דאָזיגע געשיכטע האָט זיך אָנגעהוי-בען זענען נישט געקומען אין דער עפענטליכקייט דורך אַראַבישע קוועלען, נאָר דורך אינדיש-עגיפּטישע קוועלען; דער אַראַבישער עקזעקוטיוו קען דער-פאַר זיי אָפּלייקענען און דאָך קענען ווי זיין אמת; די מיטגלידער פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו און דאָס קאָ-לאָניען-מיניסטעריום קענען זיין פול-שטענדיג אין אָרדנונג מיט זייערע ער-קלערונגען, אַז זיי האָבען נישט ערהאַל-טען קיין שום דירעקטע מיטטיילונג וועגען דעם ענין; סוף-כל-סוף האָט די ענטוויקלונג פון דעם פּלאַן נאָך נישט דערגרייכט צו אַזאַ מדרגה, אַז מען זאָל שוין מאַכען מיטטיילונגען צו אָפיציע-לע אָרגאַנען; דאָך הייסט דאָס נישט, אַז ס'קומט טאַקי גאָרנישט פאָר.

וואָס זשע געשעהט דאָך? לויט מיין מיינונג אָט-וואָס:

דער לעצטער וועלט-קריזיס האָט צוטיילט די פעלקער אין צוויי ריכטונ-גען: איין ריכטונג, וואָס איז פאַר פראַנק-רייך און איין ריכטונג, וואָס איז פאַר ענגלאַנד-דייטשלאַנד; ווי ס'איז לעצ-טענס געוואָרען קלאָר, פיהרען אָט די לעצטע צוויי לענדער אין אַ געוויסער הינזיכט אַ געמיינזאַמע פּאָליטיק; אין געוויסע קרייזען איז פערהאַן אַ שטאַרקע מיינונג, אַז אויב ס'וועט קומען אין אַ נאָהענטער צוקונפט צו אַ וועלט-מלחמה, וועלען די פעלקער זיין קאָנצענטרירט אַרום די צוויי דערמאַנטע צדדים; פראַנקרייך אויף איין זייט, און ענגלאַנד-דייטשלאַנד אויף דער צווייטער זייט; די, וועלכע האַלטען פון אַזאַ מעגליכ-קייט, דיסקוטירען אַפילו וועגען דעם, וועלכע פעלקער ס'וועלען זיין אויף פראַנקרייכ'ס זייט און וועלכע אויף דעם צווייטען צד.

די מוסולמענישע פעלקער זענען נישט געבליבען גלייכגילטיג צו אָט דער מיי-נונג; עס זענען צווישען זיי אויך פער-האַן אַזעלכע וואָס גלויבען, אַז דאָס וועט טאַקע אַזוי זיין, און זיי בעשעפ-טיגען זיך מיט דער פראַגע, וואָס פאַר אַ פּלאַץ און שטעלונג די מוסולמענישע פעלקער זאָלען האָבען אין אַזאַ קאָנ-פליקט; און עס קען קיין שום ספק נישט זיין, אַז אַ דאַנק דער ווירקונג פון דער קאָנפערענץ בנוגע אינדיען, זענען די מוסולמענער פיל מעהר גע-נייגט אויף ענגלאַנד'ס זייט, ווי אויף פראַנקרייכ'ס.

עס פערשטעהט זיך, אַז די מוסולמע-נער ווילען אויך עפּיס דערגרייכען, און זייער ציל איז: אַ פעדעראַציע פון אַלע אַראַבישע לענדער; יעדע פון זיי זאָל טאַקע האָבען אַנ'אייגענעם הערשער, אָבער זיי זאָלען זיין פעראייניגט אין איין גרויסער מלוכה. ווי ס'איז געוועזען למשל דייטשלאַנד פאַר דעם וועלט-קריג.

כדי דאָס צו דערגרייכען מוזען פּאַ-לעסטינע און סיריען זיין פריי פון די מאַנדאַטען, זיי מוזען ווערען זעלבסט-שטענדיג, און אָט צוליב דעם שאַפען זיי אָט די קאָמבינאַציע פון אַ סיריש-פּאַלעסטינישען קעניגרייך.

און אַזוי ווי חייסט, אַז בנוגע פּאַ-לעסטינאַ איז פערהאַן די באַלפור-דע-קלאַראַציע וועגען דער יודישער נאַציאָ-נאַלער היים, מיט וועלכער גרויס-ברי-טאַניע איז שטאַרק געבינדען, זוכען זיי צו געפינען אַנ'אויסוועג, ווי אַזוי די יודישע נאַציאָנאַלע היים איינצושליסען אין זייער פּלאַן, און זיי האַלטען, אַז אַ קאָנטאָנאַלע צוטיילונג וועט זיין דער ריכטיגער וועג צו דעם ציל.

דאָס הייסט, אַז כאָטש די עקזיסטענץ פון די פּלענער, אַז וועגען אַ קאָנפע-רענץ צווישען יודען און אַראַבער, אַז וועגען אַ סיריש-פּאַלעסטינישער פער-איינונג אונטער אַ קעניג קען זיין אַ פאַקט, איז דאָס אָבער דורכאויס באַ-זירט אויף השערות. וואָס קענען יאָ זיין און נישט זיין; ווייל אויב עס זאָל נישט קומען צו קיין וועלט-קאָנפליקט. אויף וועלכען פיל מוסולמענער רעכענען, דאַן האָבען זייערע אַלע פּלענער קיין אויסזיכט נישט פערווירקליכט צו ווע-רען; דאָס, וואָס דער נאָמען פון דייטש-פריינדליכען עבאַס הילמי ווערט גע-ברויכט אַלס דער מעגליכער קעניג פון געפּלאַנטען סיריש-פּאַלעסטינישען קע-ניגרייך, בעווייזט, אַז דער גאַנצער פּלאַן שטיצט זיך בלויז אויף אַזאַ לאַגע, ווי כ'האָב אויבען אָנגעוויזען; ביי נ[?]רמאַ-לע בעדינגונגען וואָלט מען עפּיס אַזוינס גאָרנישט דערוואַגט פּאָרצושלאָ-גען סיי פראַנקרייך, סיי ענגלאַנד.

* * *

איך בין זיכער אַז פיל וועלען פרע-גען: אויב אַזוי, אויב ס'איז אמת, אַז די דערמאָנטע פּלענער, ווען אַפילו זיי עקזיסטירען יאָ, זענען זיי נאָר פערבינ-דען מיט השערות, וואָס קענען זיין און קענען נישט. דאַן פאַרוואָס קאָכט מען זיך אַזוי? איבערהויפּט, פאַרוואָס האָט זיך אַזוי געקאָכט זשאַבאָטינסקי?

דער ענטפער אויף דער פראַגע איז אַ גאַנץ פּשוטע; ווער עס האָט נאָכגע-פאָלגט מיט אויפמערקזאַמקייט די רע-דעס, וואָס זשאַבאָטינסקי האָט לעצ-טענס געהאַלטען אין וואַרשאַ און פּאַ-ריז, דער האָט געקאָנט קלאָר און דייט-ליך בעמערקען, אַז ער וואַרט אויך אויף אַזאַ לאַגע אין דער וועלט, ווי די וואָס איך פריהער אָנגעוויזען; אין בע-וואוסטזיין און אפשר נאָך אין זיין אונ-טערבעוואוסטזיין, גילט אַ גלויבען, אַז עס געהט צו אַ נייער וועלט-מלחמה.

עס איז אויך נישט אויסגעשלאָסען, אַז ער האָט שוין אָפּגעמאַכט זיין מיי-נונג אויף וועלכען צד ער זאָל אין אַזאַ פאַל זיין... זיין טענדענץ, לויט ווי עס זעהט אויס, געהט להיפך צו דער פריי-הער דערמאָנטער טענדענץ פון די מו-סולמענער, און זיין ציקאַכ'ן זיך איז מעהר געשטיצט אויף אַ פּ ליטיש-פּסי-כאָלאָגישער נייגונג, ווי אויף קאָנקרע-טע פאַקטען; ער וויל שוין פערכאַפּען דאָס, וואָס קען אפשר אין דער צוקונפט מעגליך זיין.

נאָך מיין מיינונג, דאַרף מען איצט בלויז נאָכפאָלגען מיט גרויסער אויפ-מערקזאַמקייט די געשעהענישען נישט נאָר אין שייכות צו יודען אין פּאַלעס-טינאַ, נאָר אין שייכות צו דער גאַנצער וועלט; די יודען זענען נישט נאָר פער-בינדען מיט פּאַלעסטינאַ, נאָר זיי צו-זאַמען מיט פּאַלעסטינאַ זענען פער-בינדען מיט דער גאַנצער וועלט.

וועט די וועלט געפינען אַנ'אויסוועג פון איהרע צרות, וועט קומען צו אַ הסכם צווישען פראַנקרייך, דייטשלאַנד און ענגלאַנד, בנוגע ענטשעדיגונגען, מלחמה-חובות, ענטוואָפענונג און דאָס גלייכען, דאַן וועלען אַלע פּלענער פון די מוסולמענער צובלאָזען ווערען, ווי שטרוי; וועט חס-ושלום נישט קומען צו קיין אויסגלייך, און ס'וועט זיך ענט-וויקלען אַ נייער קאָנפליקט און די מו-סולמענער וועלען זיכען צו כאַפּען פיש אין דעם מוטנעם וואַסער, דאַן וועט דער יודישער חוש שכל און ערפאַהרונג ווייס זען דעם יודישען פאָלק דעם ריכטיגען וועג, ווי זיך צו אָריענטירען, כדי אָפּ-צוהיטען די פערשידענע זייגע נאַציאָ-נאַלע אינטערעסען.

אין דעם איצטיגען מאָמענט האָט נישט קיין זין זיך צוציגען בעשטימטע מיינונגען אין שייכות מיט זאַכען, וואָס מען ווייס נאָך נישט גענוי, ווי זיי וועלען זיך ענטוויקלען.

—♦—

לאָדזער יודישע פערהייראַטע פרוי איז דורך איהר אייגענעם מאַן פערקויפט געוואָרען אין אַנ'אַרגענטינער שאַנד-הויז

דער מאַן-אויסוואורף הייסט באַרענשטיין און האָט געוואוינט אויף אַלט-שטאָט.—ווי אַזוי ער האָט זיין פרוי אַריבערגענומען קיין אַרגענטינא און דאָ זי איבערגעגעבען צו שאַנד.—באַרענשטיין ווערט אַרעסטירט, אָבער די פרוי האָט מען נאָך ניט געפינען

די „יודישע צייטונג" פון בוענאָס איירעס דערצעהלט:

דעם 23-טען אַפּריל פון פ. י. איז דערהאַלטען געוואָרען אין דעם בוענאָס איירעסער „עזרת נשים" אַנ'אַנאָנימער בריף, אין וועלכען עס איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז איינער מיט'ן נאָמען שלמה הערש באַרענשטיין, צו וועמען עס דאַרף אָנקומען זיין געזעצליכע פרוי פון פוילען, האָט בדעה אַריינצוגעבען איהר אין אַ שאַנד-הויז. אַזעלכע סאָרט בריף בעקומט דער „עזרת נשים" גאַנץ אָפט, אָבער די אויספאָרשונגען, וואָס ווערען געמאַכט דערוועגען, אַז די מעהרסטע טייל פון אַזעלכע מסירות זע-נען נישט מעהר ווי אַנ'אויסדרוק פון אַ בייזען ווילען, פון אַ נקמה-אַקט. אָבער דאָך מוז דער „עזרת נשים" נעמען אין אַכט יעטוועדע אָנווייזונג און צוליב דעם האָט זי זיך אויך בעשעפטיגט מיט דעם ענין באַרענשטיין.

ווען די פרוי רחל באַרענשטיין איז אָנגעקומען אין בוענאָס איירעס מיט דער שיף „אַראַניאַ" דעם 9-טען מאַי פון פערגאַנגענעם יאָהר איז דער ה' גאַנאַפּאַל פון „עזרת נשים" געווען אָנ-וועזענד אויף דער שיף. אויספרעגענ-דיג איהר וועגען דעם מאַן, האָט ער איהר איבערגעגעבען אַ קאַרטעל מיט דעם אַדרעס פון „עזרת נשים" מיט אַ רעקאָמענדאַציע, אַז אין פאַל זי וועט שלעכט בעהאַנדעלט ווערען פון איהר מאַן, זאָל זי זיך ווענדען אין פעראיין, דאָס איז געווען אַ מין וואָרנונג ווענען איהר מאַן, ווייל דער „עזרת נשים" האָט נאָך נישט געקענט אויפדעקען פאַר איהר די אַבזיכטען פון איהר מאַן אַ זאַך, וועלכע איז נישט געווען זי-כער און וואָלט אפשר פערראורזאַכט אַ גרויסען קאָנפליקט צווישען דערמאָנ-טען פּאָאַר.

די פרוי באַרענשטיין איז אין בעגליי-טונג פון ה' גאַ ציפּאַל אַראָפּגעשטיגען פון שיף און איז איבערגעגעבען גע-וואָרען צו איהר געזעצליכען מאַן-שלמה הערש באַרענשטיין, וועלכער האָט איהר אָפּגעוואַרט אין פּאָרט. באַ-רענשטיין האָט אָנגעוויזען, וואו ער אַרבייט (אַ שניידער און אַ רעגענמאַנ-טעל-מאַכער) אויף פּאַרמינטאַ איז די 2100 און אויך זיין אַדרעס איבוי 965. אויף דעם ערשטען קוק האָט דער דאָ-זיגער פערשוין אויסגעוויזען צו זיין אַ גאַנץ נאַאיווער יונגערמאַן און האָט געמאַכט אַ גוטען איינדרוק, אָבער טראָץ-דעם, אין אַ פאַל פון אַ מסירה בעגרע-נעצט זיך נישט דער „עזרת נשים" נאַ-טירליך בלויז מיט דעם אויסערליכען איינדרוק און איבערהויפּט מיט דעם, וואָס איינער האָט אַנ'אָרענטליכע בע-שעפטיגונג, ווייל דאָס לעצטע איז איי-גענטליך אַ מיטעל, וועלכען פיל „חברה לייט" נוצען אויס, כדי צו פערבלענדען די אויגען. ווי דער שטייגער איז, האָט „עזרת נשים" געהאַט אַנ'אויג אויף באַרענשטיי'נען; זי האָט שטענדיג גע-וואוסט זיין אַדרעס און וואו ער אַר-בייט. אין משך פון אַ פּאָר וואָכען איז גאָרנישט געווען צו בעמערקען און דאָס פּאָר פּאָלק האָט אָנגעהויבען צו פיה-רען אַ גאַנץ נאָרמאַלען פאַמיליען-לע-בען. אין אַ שעהנעם טאָג דערוואוסט זיך דער ה' גאַנאַפּאַל, אַז באַרענשטיין האָט זיך געהאַט איבערגעקליבען אויף אַנ'אַנדער וואוינונג און קיינער, סיי די קריסטליכע שכנים פון דער פריהער-דיגער שטוב, סיי באַרענשטיינ'ס בע-לעבאָס פון דער פירמע, האָבען נישט געוואוסט זיין נייעם אַדרעס, אָבער עס האָט נישט לאַנג געדויערט ביז צו דער-וויסען, אַז דאָס פּאָר'ל באַרענשטיין וואוינט אויף דער גאַס ריוואַ דאַוויאַ 10.

עס מוז געזאָגט ווערען אַז אין פּאַ-ריגען בעזוך וואָס דער ה' גאַנאַפּאַל האָט געמאַכט דעם באַלעבאָס פון באַ-רענשטיינ'ס טאַזשער, האָט זעהר שטאַרק גערופען די אויפמערקזאַמקייט דער פאַקט פון דער דערקלערונג, וואָס דער באַלעבאָס האָט געמאַכט, אַז ער הויבט נישט אָן צו וויסען, אַז באַרענשטיין, וועלכער אַרבייט ביי איהם אַ לענגערע צייט, זאָל האָבען געבראַכט זיין פרוי אין בוענאָס איירעס, און אויספרעגענ-דיג דעם ה' גאַנאַפּאַל וועגען דעם טאָג פון איהר אָנקומען, האָט ער צוגעגע-בען, אַז ווירקליך אין יענעם טאָג, אין אַ מאָמענט, ווען עס איז געווען פיל אַרבייט, האָט באַרענשטיין געבעטען ביי איהם אורלויב אויף אַ האַלבען טאָג. ווען דער באַלעבאָס האָט איהם גע-פרעגט: אפשר איז מעגליך, אַז ער זאָל נישט פעהלען צו דער אַרבייט, האָט באַרענשטיין איהם געענטפערט אַז ער מוז אומבעדינגט זיין אויף אַ פּלאַץ, אָבער ער האָט נישט דערמאָנט וועגען דעם אָנקומען פון דער פרוי. דאָס פער-שווייגען פון אַזאַ וויכטיגע דערשיינונג ווי דאָס אָנקומען פון אַ פרוי און נאָך מעהר, ווען באַרענשטיין האָט געהאַט די גלענצענסטע געלעגענהייט דאָס צו מיטטיילען דעם באַלעבאָס, כדי צו בע-רעכטיגען זיין פעהלען צו דער אַרבייט, האָט געמאַכט דענקען דעם ה' גאַנאַ-פּאַל, אַז אויב באַרענשטיין האָט דאָס געהאַלטען בסוד איז נישט אַנדערש, ווי צוליעב אַ געוויסען צוועק, אויסרע-כענענדיג פּאַראויס, אַז עס לוינט נישט, אַז דער באַלעבאָס און בכלל אַנדערע פערזאָנען, זאָלען וויסען, אַז זיין פרוי געפינט זיך אין בוענאָס איירעס.

דאָס אַלעס איז נאָך קליינע פּרטים, וואָס זענען געווען פון גרויס וויכטיג-קייט פאַר דער „עזרת נשים". האָבען געפיהרט צו דעם, אַז דער ענין באַ-רענשטיין זאָל אויסגעפאָרשט ווערען גרינדליך. דער „עזרת נשים" האָט גע-האַט די מעגליכקייט צו ענטדעקען אין פּאָליציי-דעפּאַרטעמענט, אַז פאַר דער פרוי באַרענשטיין איז אַרויסגענומען געוואָרען אַ סעדולאַ עטליכע טעג נאָך איהר אָנקומען אין בוענאָס איירעס. עס האָט געפיהרט צו דעם, אַז די פּאָ-ליציי אין בעגלייטונג פון ה' גאַנאַפּאַל האָט געמאַכט דעם 8-טען יולי פ. י. אַנ'איבערפאַל אין דער וואוינונג פון באַרענשטיינ'ען, און דאָס פּאָרל איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אַלס אַרעסטירטע אין פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט.

נאָך אַ וואָרעניש, וואָס עס איז גע-מאַכט געוואָרען באַרענשטיינ'ען מיט זיין פרוי, זענען זיי בעפרייט געוואָרען, ווייל ס'איז נאָך נישט בעגאַנגען גע-וואָרען פון זיי קיין שום פערברעכען.

שפּעטער מיט עטליכע וואָכען איז די פרוי פערשוואונדען געוואָרען פון בוענאָס איירעס. דער „עזרת נשים" איז זיך משער געווען, אַז די פרוי איז געווים אַריינגעגעבען געוואָרען אין אַ שאַנד-הויז אָבער עס איז נויטיג געווען דאָס צו ענט-דעקען, אַ זאַך זעהר אַ שווערע, ווייל זי האָט נישט איבערגעלאָזט נאָך זיך קיין שום שפּור. טראָץ די אַלע שוועריגקייטען, וואָס אַזאַ מין אויספאָרשונג שטעלט פאַר מיט זיך, האָט דאָך דער „עזרת נשים" אָנגעהויבען די אַרבייט. עס איז אומגעג-ליך צו דערצעהלען, צוליעב טעכנישע סיבות, וועגען די אַלע שטערונגען, און וועלכע די אויספאָרשונגען, וואָס האָבען געדויערט עטליכע מאָנאַטען, האָבען זיך אָנגעשטויסען, כדי צו דערגעהן וואו די פרוי באַרענשטיין געפינט זיך. אַ זאַך, וואָס איז געווען נויטיג, אום צו קאָנען אינטערווענירען אין דער פּאָליציי. טראָץ דער איז געלונגען דעם ה' גאַנאַפּאַל צו ענטדעקען, אַז די פרוי באַרענשטיין פיגורירט אין דעם רעגיסטער פון די פּראָ-סטיטוטקעס אין די שאַנד-הייזער פון בע-ריסאָ און מאַגדאַלענאַ, וואָס עס איז בע-שטעטיגט געוואָרען דורך אַנ'אָפיציעלען דאָקומענט, אויף דער ביטע פון דער „עזרת נשים" דורך דער לאַ פּלאַטער פּאָ-ליציי.

האָבענדיג דעם דאָקומענט, איז פער-אָרדענט געוואָרען דער אַרעסט פון באַ-רענשטיינ'ען. ווערענדיג אַרעסטירט איז באַרענשטיין איבערגעגעבען געוואָרען צו דער רעגירונגס-מאַכט אַרויסגעשיקט צו ווערען פון לאַנד אַלס אַ „חברה-מאַן".

וואָס עס איז נוגע דער פרוי, וועלכע איז פון לאָדז און האָט דאָרט עלטערן אויף זגערזשער נומער 18 און געפינט זיך איצט נישט אין ב.-איירעס איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען און וואָס פאַר אַ שאַנד-הויז זי געפינט זיך יעצט. לויט די פּאַפּירען, וואָס זענען סעק-וועסטירט געוואָרען ביי באַרענשטיינ'ען, ווייזט זיך אַרויס, אַז די פרוי געפינט זיך אין טרעס אַראָזשאָס. וועגען דעם האָט דער ע„זרת נשים" שוין אָנגעהויבען די דער „עזרת נשים" שוין אָנגעהויבען די

עס מוז צוגעגעבען ווערען, אַז דער פאַל באַרענשטיין איז צום בעדויערען נישט דער איינציגער. דער „עזרת-נשים" איז יעצט בעשעפטיגט מיט אַ פּאָר ענה-ליכע פאַלען פון פרויען, וואָס זענען ערשט געבראַכט געוואָרען אין לאַנד און אויף אַ שענדליכען אופן אַריינגעוואָרפען געוואָרען פון זייערע מענער אין די נע-צען פון פּראָסטיטוציע.

יורידישע ענינים

§

וועגען אַ קלויזולע-עגזעקוציע

זעהר פּאָפּולער איז היינט אַ גע-ריכטס - קלויזול אויף פּראָטעסטירטע וועקסלען. דער אינטערשיד צווישען אַ קלויזולע און אַ געוועהנליכען ווירעק איז אַ גרויסער: ערשטענס איז דער אָפּצאָהל בילינגער אויף אַ העלפט, און צווייטענס איז די דעציזיע אָהן אַ געריכטס-פער-האַנדלונג און די קלויזולע איז פערטיג צום אויספיהרען נאָך עטליכע טעג.

איבערדעם איז קיין וואונדער נישט, וואָס יעדער, וואָס אַ וועקסעל-חוב בע-מיהט זיך צו בעקומען אַ קלויזול-רע-זאָלוציע. ביז 1000 זל. גיט אַרויס די קלויזולעס דאָס שטאָדט-געריכט, אויף העכערע סומען—דאָס קרייז-געריכט.

ביי פאָלגענדע פאַלען ווערט די קלויזולע אַרויסגעגעבען:

1) ביי פּראָטעסטירטע וועקסלען.

2) ביי רעיענטאַלישע אַקטען, ווען עס גייט אין אַ געלד-סומע, אָדער צו-ריקגעבען געגענשטענדע.

3) ביי פּראָטעסטירטע טשעקען.

די קלויזולע ווערט ענטזאָגט ביי די דערמאָנטע פאַלען, ווען: 1) דער חוב איז פערעלטערט געוואָרען, 2) ווען דער קלאָגער האָט ערהאַלטען דעם-וועקסעל נאָך דעם פּראָטעסט און האָט זיין זש ראָ נאָך דעם פּראָטעסט אַריינגעשריבען, 3) ווען די תביעה איז געגען אַ רע-גירונגס-אינסטיטוציע.

ביי דער תביעה (סקאַרגאַ פּאָוואָדאָווא) מוז מען ביילעגען דעם וועקסעל און אַפּשריפטען פון וועקסעל, פּראָטעסט און זשיראָנטען.

דער אָפּצאָהל איז 1% פון דער תביעה (מינימום 4 זל.) און עס ווערט, אַלס געריכט-קאָסטען, איינגעגעבען אין דער קלויזולע-רעזאָלוציע.

ווען די תביעה איז פאַר דעם ריכטער צווייפעלהאַפט, האָט ער דאָס רעכט אַפּצוואַרפען די פאָדערונג און דאַמאָלט בלייבט פאַר דעם קלעגער דאָס רעכט צו פערלאַנגען אַ געוועהנליכע געריכטס-פערהאַנדלונג.

די געריכטס-קאָסטען פון אַ ענטזאָגי-טער קלויזולע ווערען אין דער העלפט צוריקגעצאָהלט, אויף דער שריפטליכער בקשה פון קלאָגער. יעקב ראַטנער.

טעאַטער און קונסט

רעכטצייט שפּילט היינט צום לעצטען מאָל „יאַנקעלע כוואַט"

היינט קומט פאָר אין טעאַטער פּיל-האַרמאָניע אַ גרויסע פאָלקס-פאַרשטעלונג צו פּאָפּולערע פּרייזען. מיט דעם בעליבטען אַמעריקאַנער בוף-קאָמיקער, דזשעק רעכטצייט, וועלכער האָט זיך אין דער קורצער צייט ערוואָרבען אַ גרויסע סימפּאַטיע ביים לאָדזער פּובליקום.

אין „יאַנקעלע כוואַט" שפּילט אויך מיט די גוט בעליבטע אַרטיסטין-זינ-גערין יוכבד זילבער.

אויף פרייטאָג גרייט שוין דזשעק רעכטצייט צו זיין 2-טע גרויסע איי-פיהרונג „איציקל גנב", אַ פּיעסע, וואָס האַלט געשפּאַנט דעם עולם.

פון „אררט"

היינט און טעגליך דאָס ערפאָלגרייכע פּראָגראַם „שמחות ביי יודען".

ניקאָליי אָרלאָוו אין לאָדז

היינטיגע וואָך טרעט אויף מיט איין איינציגען קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע דאָנערשטאַג 8.30 אָוונט, דער וועלט-בערימטער רוסישער פּיאַניסט ניקאָ-לאַי אָרלאָוו, וועלכער וועט אויספיהרען אַ רייכע פּערל פון פּיאַנאָ-רעפּערטואַר.

שמוינענדע געשיכטע, וואָס איז זיך פערלאָפען אויף זגערזשער-גאַס

צוויי יודען האָבען זיך געגעבען אַ תקיעת-כף, אַז זיי זאָלען צוזאַמען שטאַרבען און קומען צו קבורה

אין אַ פּאָר חדשים אַרום ווערען ביידע קראַנק אויף אַ ראַק און שטאַרבען אָפּ אין איין טאָג

(§) די זגערזשער גאַס קאָכט איצט מיט אַ מעשה נוראָ, וואָס איז זיך די טעג פערלאָפען. די מעשה האָט זיך נאָך אָנ-געהויבען דעם פערגאַנגענעם שמחת תורה און געענדיגט האָט זי זיך די טעג זעהר טראַגיש.

אויף זגערזשער 80 האָט געוואוינט זיינט כמה יאָהרען מענדעל מאַראַדייקאַ. ער האָט זיך זעהר גוט געלעבט, מיט ווי מיט אַ ברודער, מיט דעם שניידער יאַנקעל גליקסמאַן פון זשעלאַזנאַ 40. ביידע, מאַראַדייקאַ און גליקסמאַן האָ-בען צוזאַמען געדאַוונט, געזאָגט תהלים געלערנט אַ פּרק משניות און אַ מלוה מלכה פלעגען זיי אויך עסען צוזאַמען. און אַז איינער דעם אַנדערען האָט נישט געזעהן אַ פּאָר טעג, איז געווען הימעל עפען זיך.

אַזוי האָט זיך געצויגען אַ דורות יאָה-רען. מענדעל האָט נישט געקענט לעבען אָהן יאַנקלען און יאַנקעל אָהן מענדלען. אין וועהר שמועסט נאָך, אַז ס'איז געקו-מען אַ יום-טוב, האָבען זיי זיך פּשוט נישט געקענט אָפּרייסען איינער פון אַ-דערען.

— וואָס הייסט — פלעגט מענדעל טענה'ן — ווי אַזוי וועל איך קענען נע-מען אַ טרונק בראָנפען אָהן מיין יאַנק-לען?

— און ווי אַזוי וועל איך דאָס קענען זינגען אַ זמר'ל אָהן מיין מענדלען? — פלעגט ווייטער טענה'ן יאַנקעל...

פערגאַנגענעם שמחת תורה זענען אויך די ביידע גוטע פריינד ווי תמיד, געקומען צום דאַווענען, און נאָכ'ן דאַווענען ווייטער האָט מען אָנגעהויבען צו גערען אויף „קידוש" און אַז די צוויי גוטע פריינד האָבען שוין נישט געוואוסט דעם אונטערשייד פון „ארור המן לברוך מרדכי", האָט מענדעל געגעבען אַ גע-שריי אויס בקול רם צו יאַנקלען:

— הנה, זיי וויסען, מיין בעסטער פריינד, אַז איך וויל צוזאַמען און איין טאָג מיט דיר שטאַרבען און אונזערע קברים זאָלען זיין איינער ביים אַנדערען.. נישט אַנדערש!

דערויף האָט יאַנקעל געענטפערט:

— אמן...

האָט איינער דעם אַנדערען דערלאַנגט ד' והאַנט, זיך געפאַלען אויף די העלזער און זיך ברידערליך צוקושט.

דאָס האָט ביי אַלעמען פון שטיבעל אַרויסגערופען אַ הייטערקייט, און עס וואָלט זיך דערמיט בעשטימט געענדיגט, ווען נישט דער שרעקליכער סוף, וואָס איז ערשט געקומען...

מענדעל מאַראַדייקאַ האָט מיט עטלי-כע וואָכען צוריק אָנגעהויבען מיט עט-ליכע וואָכען צוריק פיהלען, אַז ער איז נישט מיט אַלעמען. צוערשט האָט ער זיך דערפון גאָרנישט געמאַכט, ווען די ווערטאַגען האָבען אָבער נישט אויפ-געהערט, האָט ער זיך געוואָנדען צו אַ דאָקטאָר. וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַ זעהר אין קראַנק אויף אַ ראַק.

און דער זעלבער צייט איז אויך יאַנ-קעל קראַנק געוואָרען, און צו זיין גרויס ערשטוינונג, האָט דער דאָקטאָר אויך ביי איהם קאָנסטאַטירט, אַז ער איז אויך קראַנק אויף אַ ראַק.

צו מענדעל'ן און צו יאַנקל'ן האָבען צוגעזעהן באַזעהן דאָקטוירים, אָבער אַלע מעדיצינען זענען געווען אומזיסט — יעדער האָט אינסטינקטיוו אָנגעהויבען פיהלען, אַז דער סוף דערנעהנטערט זיך צו איהם...

פערגאַנגענעם מיטוואָך אין די מאָרגען-שעה'ן האָט מענדעל מאַראַדייקאַ אויסגעהויכט די נשמה. צוליעב די שפּע-טע שעה האָט שוין די לויה פרייטאָג נישט געקאָנט פאָרקומען און איז בע-שטימט געוואָרען אויף זונטאָג.

פרייטאָג, שבת און דער פריה, איז אויך יאַנקעל גליקסמאַן געשטאָרבען; זייערע בעקאַנטע האָבען זיך אָנגעהוי-בען צו דערמאָנען די מעשה פון שמחת-תורה און בהסכם ביים איז בעשטימט געוואָרען צו ערפילען זייער ביידענס ווינטש און קובר צו זיין איינעם ביים אַנדערען.

געענדיגט האָט עס זיך אָבער אַנדערש. מענדעל מאַראַדייקאַ'ס לויה איז פאָר-געקומען פריהער, אַזוי, אַז ווען די לויה פון יאַנקעל גליקסמאַן איז אָנגעקומען אויפ'ן בית-עולם, איז שוין געווען נאָך דער קבורה פון יאַנקעל גליקסמאַן.

דאָ האָבען זיך אויך די שמ.רעל-מענ-שען דערוואוסט, אַז יאַנקעל גליקסמאַן האָט גאָר געקויפט אַ קרקע נאָהענט פון ראַדאָשיצער רבי'ן און אַז זיי האָבען נאָך נישט פרעה צו קויפען יאַנקלען עבר צו זיין אַנ'אַנדער קרקע.

ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ ליפּענוש און אַ געהענוש. די גמינע האָט אויך מסכים געווען צו געבען יאַנקלען אַ קרקע נעבען מענדלען. די פאַמיליע האָט אָבער געטענה'ט: לאַ מיט אַ אלף.

דער סוף איז געווען, אַז די צוויי גוטע פריינדס וואונשען איז נאָר מקוים געוואָ-רען אויף אַ העלפט, זיי זענען ביידע אין איין טאָג געשטאָרבען. דאָס וואָרט, וואָס זיי האָבען זיך געהאַט געגעבען, אַז זיי זאָלען ליגען צוזאַמען, איז נישט אויסגעפיהרט געוואָרען...

די דאָזיגע אויסטערלישע געשיכטע האָט אַרויסגערופען גרויס אויפרעגונג צווישען אַלע זייערע בעקאַנטע און הערט בכלל נישט אויף צו זיין די טעמע פון טאָג אין דער גאַנצער אַלטשטאָט און באַלוט.

די פערקויפטע פרוי

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען-לעבען אין פּוילען.

געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאַגעבלאַט" פון לעאָן גאָלדמאַן

(59-טע פאָרטזעצונג)

— איך האָב זי נישט מיט מיר, — האָט נעלי גע-ענטפערט, — אויב דו ווילסט זי זעהן, מוזטו געהן מיט מיר אין מיין הויז. אפשר וועל איך זי דיר שענקען.

לילי האָט פון צופרידענהייט אַ פּאַטש געטון אין די הענד. אָבער פלוצלונג האָט זי זיך פערטראַכט.

— ניין, איך טאָר נישט פון דאַנען אַוועקגעהן, ווייל גיב אַליין אַ טראַכט: וואָס וואָלט געוואָרען פון מיינע טוי-בען, ווען איך וואָלט זיי פערלאָזען, — האָט זי געענטפערט אַ הילפלאָזע.

— דו וועסט באַלד צוריקקומען, — האָט זי נעלי בעהויפּטעט.

די משוגענע האָט זיך אויפגעהויבען פון דער באַנק, אָבער פלוצלונג איז איהר אויפסניי עפּעס איינגעפאַלען אין קאָפּ אַריין.

איך האָב מורא, אַז די בייזע גייסטער, וואָס פאָלגען מיר נאָך דעם גאַנצען טאָג, זאָלען מיך נישט בעפאַלען.

— דו קענסט געהן זינגענדיג, דאַן וועלען די בייזע גייסטער אַנטלויפען, — האָט נעלי געענטפערט, אָנהויבענ-דיג צו ווערען אומגעדולדיג.

— אָך, אפשר וואָלסטו מיר אַליין געבראַכט די מאַנ-דאָלינע, — האָט די קראַנקע געפרעגט אַ פערטראַכטע.

— אויב דו ווילסט נישט געהן מיט מיר, — האָט נע-לי געזאָגט אַ בייזע, וועל איך דיך נישט צווינגען, אָבער די מאַנדאָלינע וועסטו נישט קריגען פון מיר.

דאָס אַרויסרעדענדיג, האָט זי זיך אויסגעדרעהט, מאַ-כענדיג, ווי זי געהט אַוועק.

די משוגענע איז איהר נאָכגעלאָפען.

— וואַרט! וואַרט, איך געה מיט דיר! — און באַלד זענען ביידע פרויען געגאַנגען אין דער ריכטונג פון דער פאַבריק.

לילי האָט אויפ'ן וועג געזונגען, כדי צו פערטרייבען די בייזע גייסטער.

נעלי האָט טריאומפירט. באַלד וועט איהר פּלאַן פער-ווירקליכט ווערען.

די שווערסטע זאַך, דאָס אַוועקנאַרען די משוגענע האָט זיך איהר איינגעגעבען. דאָס איבריגע מוז זיך אויך איינגעבען.

אין אַ ווילע אַרום האָט זי געפיהרט די משוגענע צווישען די מאַשינען.

הונדערטער און טויזענדער רעדער, האַמערס, ציין, וואָס האָבען אַ גאַנצען טאָג זיך באַוועגט און געדרעהט הע-בען איצט גערוהט, ווי זיי וואָלטען בצוען פערזונקען אין אַ טיפען שלאָף.

דורך די הויכע פענסטער זענען אַריינגעפאַלען שאָ-טענס פון בין-השמשות און די מאַשינען האָבען אויסגעזעהן ווי אונהיימליכע מאַשינען.

לילי האָט זיך אָפּגעשטעלט, ווי זי וואָלט מורא גע-האַט ווייטער צו געהן.

אָבער נעלי האָט זי גענומען פאַר דער האַנד און זי געשלעפּט ווייטער.

די טיר איז געבליבען אָפען.

פון גאַרטען האָט זיך דערהערט אַ גערודער פון די בלעטער, וועלכע האָבען געמורמעלט אויף די בוימער. אַ חוץ דעם איז געווען שטיל.

לילי האָט זיך גענומען אַרומקוקען אַנ'אומרוהיגע אין אַלע זייטען און זי האָט זיך צוריקגעצויגען צו דער טיר.

אָבער נעלי האָט זי פעסט אָנגעהאַלטען.

— נו, וואו איז די מאַנדאָלינע? — האָט די משוגענע געפרעגט.

נעלי'ס אויגען האָבען בייז אַ קוק געטון.

— דו וועסט זי באַלד האָבען און שפּילען אויף איהר,— האָט זי געזאָגט אויסקרומענדיג די ליפּען אַ טייוולאָניש שמייכעלע און האָט צוגעפיהרט די זינגערין צו לימצרטאַנס מאַשין, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון מיטען זאַל. ווי אַ רי-זיגע בעסטיע.

לילי האָט אַ דערשראָקענע גענומען אָנקוקען די רי-זיגע מאַשין און פלוצלונג זענען איהרע אויגען געפאַלען אויף דעם קופּערנעם קנאָפּל פון דער קערבע, וואָס האָט געבראַכט אין בעוועגונג דאָס גאַנצע ראַד. אַ משוגענער שמייכעל האָט זיך באַוויזען אויף איהרע ליפּען און אָנווייזענדיג מיט אַ פינגער אויף דעם בלישטשענדיגען מעטאַל, האָט זי געזאָגט מיט אַ בעטענדיג קול — גיב מיר דאָס!

אָבער נעלי איז פערשוואונדען.

בעהאַלטען אונטער איינער פון די מאַשינען, האָט זי מיט אַ בצוען בליק נאָכגעפאָלגט יעדע בעוועגונג פון דער אומגליקליכער, וועלכער עס האָט איצט ערוואַרט אַ זיכערע טויט.

פלוצלונג האָט זיך איהר פנים שטאַרק געענדערט.

צודריקענדיג מיט דער האַנד איהר ברוסט, וואָס האָט זיך האַסטיג געהויבען, האָט זי קוים בעוויזען צו דערשטי-קען אין זיך אַ געשריי פון טריאומף, ווייל ענדליך האָט זי אויפגעכאַפּט דעם מאָמענט, ווען לילי האָט אַריינגעבויגען זיך אין דער מאַשין און האָט אויסגעשטרעקט די האַנד צו דעם בלישטשענדיגען מעטאַל.

—

קאַפּיטעל 27.

אַ פריינד.

ד"ר זאַלצמאַן איז געווען קופּערס אַנ'אַלטער פריינד. ער האָט איהם געקענט נאָך אַלס קינד און יעדעס מאָל, ווען ער איז געקומען צופאָהרען קיין וואַרשע, האָט ער איהם גערן בעזוכט און איהם אויסגעפרעגט, ווי איהם געהט.

ד"ר זאַלצמאַן איז געווען אַ פעסט-געבויטער, עלטע-רער מענש מיט אַ קליין גראָה בערדעל און אַ פּאָר גאָל-דענע ברילען אויף די קלוגע, דורכדרינגליכע אויגען.

אויך איצט האָט ער בעשלאָסען צו בעזוכען זיין פריינד.

ער איז אַריין אין גאָרטען פון הער קופּערס הויז און איז געגאַנגען אין דער רעכטער זייט, כדי צוצוקומען צו דער ווילע, אָבער דאָ האָט ער געמוזט דורכגעהן דורך דער פאַבריק.

(פאָרטזעצונג קומט)

אינטערעסאַנטע וועלט-נייעס אין בילדער

יאָזעף קלינקע

ערשט-פערשטאַרב׳ בענער פיהרער פון די קאַטוילי-שע דייטשען אין פוילען. איז לאַנ-גע יאָהרען גע-ווען סיים-דעפו-טאַט און פיהרער פון דייטשען סיים-קלוב.

מי׳ן פוס אין דער הויך!

שפּרינגענדער שפּרונג פון דער בעריהמ-טער אַמעריקאַנער לייכט-אַטלעטין אַניע אָבריען.

אַן „אויסגעדיענטע" קריגס-שיפן

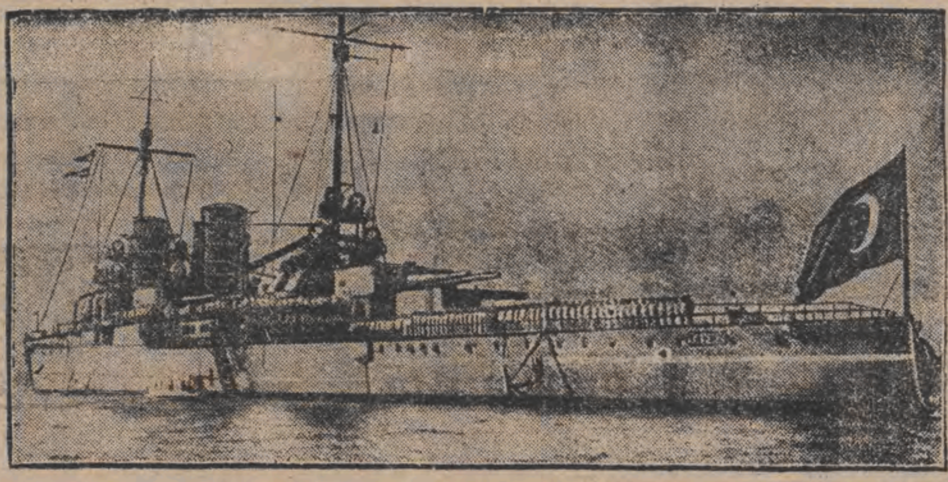

ד.ר דייטשער פלאָט-קרייצער „געבען", וועלכער האָט אין וועלט-קריג געשפּילט אַ גרויסע ראָלע, איז אַרויסגעצויגען געוואָרען פון דייטשען פלאָט אַלס „קריגס-אונפעהיג".

עלימינאַציע-קאַמפּען צו דער אָלימפּיאַדע

זענען גענוצען פאָרגעקומען אין [illegible] דייטשער שווימער-מאַנשאַפט. ביי די טרענירונגס-קאַמפען האָט אַ פאָטאָגראַף אויפגענומען די דאָזיגע אינטערעסאַנטע גרופּע (לינקס): פיהבאַן (בערלין) מיטן פראָוצויז. מייסטער לעפּאָזש. רעכטס: פרל. זאַלבערג (גליייוויץ).

אַלטע טויזענד יעהריגע קולטור נעבען מאָדערנער טעכניק

ד.ר אַמעריקאַנער אַקבאַן-פליהער יענסי האָט זיך מיט זיין ווינד-מיהל-אַעראָפּלאַן אַראָפּגעלאָזט אין מעקסיקאָ נעבען די רואינען פון אַ פיל-טויזענד-יעהריגען טעמפּעל. די אינדיאַנער אויף די טרעפּען קוקען מיט שטוינען אויפ׳ן „נס" פון דער לופט.

העכער 400 קילאָמעטער אין אַ שעה!

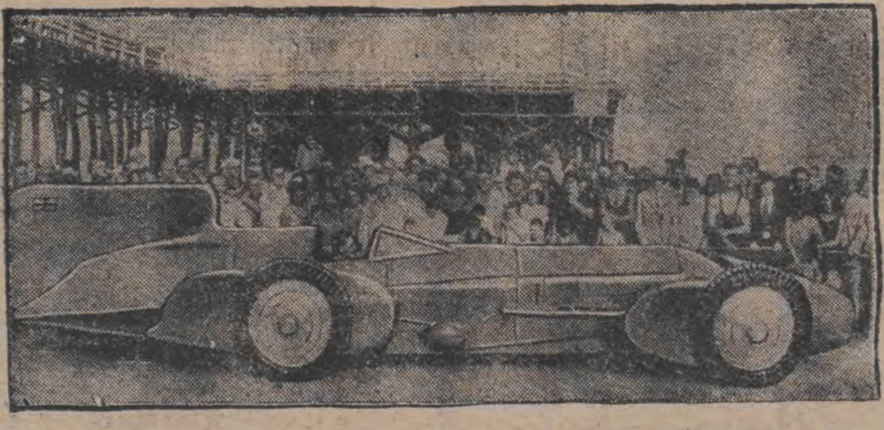

דעם דאָזיגען נייעם רעקאָרד אין אויטאָמאָביל-געיאַג האָט געשלאָגען דער ענגלישער מאַיאָר סער מאַלקאָ„ם קאַמפּבעל.

הויזבעזיצער! מיטגלידער פון לאָדזער קרעדיט-פעראיין!

ווילט איהר, אַז יודישע הייזער זאָלען נישט אַרויסגעשטעלט ווערען מאַסענווייז אויף ליציטאַציעס?

ווילט איהר, אַז די לאָדזער פאַנד-בריף זאָלען נישט שטעהן נידריגער אין קורס, ווי די וואַרשאַווער?

ווילט איהר, אַז דאָס צאָהלען די ראַטען אין לאָדזער קרעדיט-פעראיין זאָלען ווערען צוגעפּאַסט צו די אינדיווידועלע פערהעלטענישען פון יעדען מיטגליד?

ווילט איהר, אַז אין לאָדזער קרעדיט פעראיין זאָלען געוועהלט ווערען אַזעלכע פאָרשטעהער, וואָס זאָלען שיצען אייער רעכט און פערמעגען אין קר.-פעראיין?

ווילט איהר, אַז די הויז-בעזיצער-באַנק זאָל מיט דער שטיצע פון קרעדיט-פעראיין קענען אין אַ גאַנץ פיל גרעסערער מאָס איינ בעזאָרגען מיט אַ ביליגען קרעדיט?

דאַן מיזט איהר אייך גלייך פערזעהן מיט שטים-רעכט דורך אַרויס-נעהמען אייער איינטריטס-קאַרטע צו דער גענעראַל-פער-זאַמלונג פון לאָדזער קרעדיט-פעראיין, וואָס קומט פאָר מיטוואָך ד. 2 מערץ, 4 נאָכמ. אין לאָקאַל פון קרעדיט-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 21

איינטריטס-קאַרטעס ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג פון היינט ביז דעם 2-טען מערץ. די קאַרטען ווערען אַרויסגעגעבען אין לאָקאַל פון קרעדיט-פעראיין.

יעדע יודישע שטים איז היי-יאָהר וויכטיג. יעדע יודישע שטים קען דעצידירען. די אָנוועזענהייט פון יעדען יודישען הויז-בעזיצער אויף דער גענעראַל-פערזאַמלונג איז אַ נויטווענדיגקייט. מחמת ס׳וועלען זאָרט בעהאַנדעלט און אָפּגעשטימט ווערען פראַגען, וואָס זענען נוגעדעם קיום און די לעבענס-אינטערעסען פון הויז-בעזיצער-שטאַנד אין לאָדז.

קאָמיטעט פאַר אַלע אַנגעלעגענהייטען פון לאָדזער קרעדיט-פעראיין ביים צענטר. הויז-בעזיצער-פעראיין אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 46.

די גרעסטע קאָלעקטור אין לאַנד

J. WOLANOW

Warszawa, ul. Marszałkowska 154

מאַכט בעקאַנט די עפענטליכקייט, אַז צוליב דער בעקוועמליכ-קייט פון די ג׳ קליענטען, וואָס וואוינען אין צענטרום שטאָט

איז געעפענט געוואָרען דעם 23-טען ד. ח.

א צווייטע אָפּטיילונג אין לאָדז

אויף פּיעטריקאָווער 72

ווייזעווי פון גראַנד האָטעל

(ערשטע אָפּטיילונג אויף פּיעטריקאָווער 11)

אַלע ווערען געבעטען צו בעזוכען אונזער נייע אָפּטיילונג.

לאָזען פון 5-טער קלאַס

קען מען שוין ביי אונז בעקומען.

די ציהונג איז קורצען! — די ציהונג איז קורצען!

קאָנטאָ פ. ק. אָ. 141.795.

קלאַנג-קינא

ZACHĘTA

זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג!

דאָס גרעסטע קונסטווערק פון סעזאָן!

אַ פילם אין נאַטירליכע פאַרבען א. נ.

זינגער פון די בערג

דראַמע פון רוסישען לעבען. אין דער הויפּטראָל דער שענסטער באַריטאָן פון דער וועלט

Lawrence Tibet

דער סטאַר פון „מעטראָפּאָליטאַן אָפּערע" אין ניו-יאָרק. נאָהענסטער פּראָגראַם: „ווען די ליבע ערוואַכט".

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: טעגליך פון 4 נ.מ., שבת, זונטאָג און חגאות 12 אַ זייגער מיטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט - קאָסמעטיק.

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

[illegible]

דיבור קשה לעינא וקשה לראש (נדרים מ"י)

טון דאַרף מען און ניט רעדען!

אַלע יודען ערלעדיגען דורכבער זייערע רעכטס-ענינים נאָר אין דעם אונ-טען אָנגעגעבענעם ביוראָ, וואו ס׳ווערען רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט׳ן אויסאַוו: פּאַדאַניעס אין שטייער און מיליטער-ענינים, סקאַרגעס און אַפּעלאַציעס אין ציווילע-קאַרנע ספּראַוועס ווי אויך פר. שותפות-אַקטען, דזשערזשאַוועס, ווילאַנטשעניעס א. ז. וו. קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען.

דאָס ביוראָ שיקט אַרויס: מאָניטען, רעדאַגירט אין געהעריגען טאָן, וועלכע ברענגען אַ געזיכערטען ערפאָלג.

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר אינקאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען און אָפענע חובות אויך אויף דער פּראָווינץ ביי דער מיטבע-טייליגונג פון רוטינירטע און ענערגישע אינקאַסענטען.

רעכטס-קאָנסולענט

י. ח. בוזין, לאָדז, אָגראָדאָוואַ 3

טעל. 191-43

Zaginął kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej, na 15 zł. na imię Lajpa Grzesia Limanowskiego 15

Hafciarka

do haftu ręcznego i roboty szydełkowej, samodzielna siła pierwszorzędna

POSZUKIWANA.

Oferty do admin. dziennika sub. „B.K."

צו וואָס ליידען שמערצען פון אָרציסקים

אַז איהר קענט זיי לייכט בעזייטיגען נוצענ-דיג דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּלאַסטער „יקאָל" פּרייז נור 30 גר. אויך קינסטליכע שניי וועלכע נוצט צו פּערש׳רענע פּערוויי-לונגען ווי בעלער חתונ׳ [illegible] ז. וו. [illegible] געניגט אויף 100 פּ. וכען פרייז נור 30 גר. צו בעקומען ביים צייטונג פּערקויפער ווייצ פּיעטריקאָווער 10

טיול-גאַרדינען

מיט פילעי לעצטע מאָדע פיהרט אויס ביליג בלייוויס. זאַוואַדזקאַ 27, לינקס 2-טער שטאָק.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 1 שט. פר.

פון דער סדרה

ס׳איז ערשינען דאָס זעקסטע ספר׳ל „פון דער סדרה". וועלכעס נעמט אַרום די סדרות: משפטים, תרומה, תצוה, תשא, ויקהל, שקלים, פקודי. אַלע 6 העפטען נעמען אַרום די ספרים: דברים, בראשים, שמות. צו בעקומען אין די לאָדזער בוכהאַנדלונגען און ביים אַרויסגעבער פ. ז. גליקסמאַן, לאָדז, זאַוואַדזקאַ 16א.

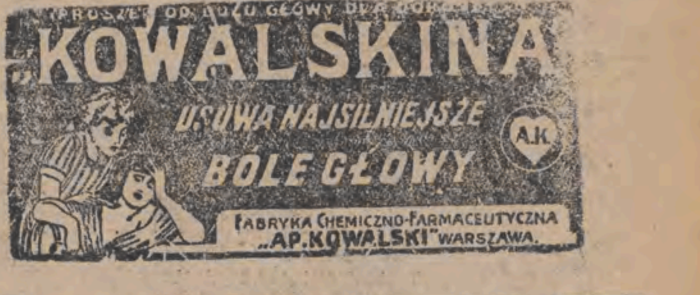

אינזש. א. רוסאַק

געשוואוירענער דאָלמעטשער ביים קרייז-געריכט אין לאָדז

נאַרוטאָוויטשאַ 47, טעל. 245-08

פיהרט אויס איבערזעצונגען פון אַלע אַרט אַקטען, דאָקומענטען און קאָרעספּאָנדענץ.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר 1 חודש אין פוילען 5 זלאָטיס, אין פראַנקרייך און בעלגיען — 20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער [illegible] מיט 60 סאַנטים, פון די פּרייזען ווערט נישט אָראָפּגערעכנט קיין ראַבאַט. אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער, אויסער דער שטאָט מיט 60 טייערער. פאַר אַ מיליטעטער-שורה פאַר׳ן טעקסט 16 גר. פּרייזען 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פּרייזען 60 גר. נאָכ׳ן טעקסט 12 גר. פּרייזען 18 גר.

Drukarnia E. i M. Hamburskich. Łódź, Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. Bram — Odpowiedzialny Red.-wydawca: [illegible]